

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Korku Üzerine
Egemenlik Kurulamaz!

ATATÜRK

© Bu eserin tüm yayın hakları Epona Yayıncılık'a aittir. Yayıncının yazılı izni alınmadan hiçbir şekilde kaynak gösterilmeden kopyalanamaz elektronik ve mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Korku Üzerine Egemenlik Kurulamaz! Mustafa Kemal Atatürk

e p o n a : 1 3

Aforizma: 4

Derleyen ve Yayına Hazırlayan
Kerim Karayel

Kapak Tasarım
Yasin Çetin

Sayfa Tasarım
ademserel.com

ISBN
978-605-06183-0-3

Baskı ve Cilt
Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sok. Güven İş
Merkezi No. 6/13 Bağcılar - İstanbul
Tel: 0212 422 7929 (Sertifika No: 20699)

Epona Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.

Sertifika No: 44917

Meşrutiyet Mah. Şair Nigâr Sok. No: 6/13 Şişli/İstanbul

Telefon: 0212 513 0343

eponaakademi.com

info@eponaakademi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KORKU ÜZERİNE EGEMENLİK KURULAMAZ!

Mustafa Kemal Atatürk

EPONA

Efendiler, sırası gelmişken, aziz milletime şunu tavsiye ederim ki; başının üzerine çıkaracağı adamların kanındaki öz cevheri çok iyi tahlil etmek dikkatin-den bir an bile geri kalmasın.

Bizim dinimiz hiçbir vakit kadınların erkeklerden geri kalmasını talep etmemiştir. Allah'ın emrettiği şeyi kadın ve erkek beraber olarak ilim ve kültür edinmele-ridir. Kadın ve erkek, bu ilim ve kültürü aramak ve nerede olursa oraya gitmek ve onunla dolu olma zorundadır. İslam ve Türk tarihi tetkik edilirse görülür ki bugün kendimizi bir türlü kayıtları bağlı zannetti-ğimiz şeyler yoktur. Türk sosyal hayatında kadınlar ilim, kültür ve diğer hususlarda erkeklerden katiyen geri kalmamışlardır. Belki daha ileriye gitmişlerdir.

Beni inkâr edeceksiniz. Hatta bühtanla yâd edeceksiniz. Hint'e, Yemen'e ve Mısır'a giden fikirlerim, orada filizlenerek gelip sizi boğacaktır.

Benim ölümlü bedenim elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti sonsuza dek yaşayacaktır ve Türk Ulusu, güvenlik ve mutluluğunu temel alacak ilkelerle, uygarlık yolunda tereddütsüz yürümeye devam edecektir.

Türk ulusunun düzenini bozmaya yönelik çabalar boğulmaya mahkumdur. Büyük Türk Ulusu, kendisinin ve vatanının yüksek çıkarları aleyhine çalışmak isteyen bozguncu alçak yurtsuz ve ulussuz beyinsizlerin

gizli ve kirli emellerinin anlamayacak ve onlara hoş-görü gösterecek bir ulus değildir.

Ulusumuzun güçlü, mutlu ve güvenlik içinde yaşayabilmesi için devletin tümüyle ulusal bir siyaset izlemesi ve bu siyasetin, iç kuruluşlarımıza tamamen uygun ve dayalı olması lazımdır.

Bizim kadın hayatımızda, kadının tarz-ı teşebbüsünde tecdüt yapmak meselesi mevzu-u bahs değildir. Milletimizde bu hususta yeni şeyleri bellet-tirmek mecburiyeti karşısında değiliz. Belki ancak dinimizde, milletimizde, tarihimizde zaten mevcut olan âdât-ı mergûbeye intizâm-ı cereyan vermek, mevzu-u bahs olabilir. Biz bağlı başımıza, kendi ar-zumuza, kendi terbiye ve seviyemize göre istediğiniz kıyafeti ihtiyâr eyleyebiliriz. Ancak bütün milletin şâyân-i kabul göreceği şekilleri, bütün milletin hayatında kabiliyet-i tatbikiyesi olan kıyafetlere her hâlde temâyülât-ı umûmiyede aramak ve o şekillerin muvaffâkiyetini temâyülât-ı umûmiyeye tevâfukta görmek lâzımdır.

Milletlerin tarihinde bazı dönemler vardır ki, belli amaçlara erişebilmek için maddî ve manevî ne kadar kuvvet varsa hepsini bir araya toplamak ve aynı doğrultuya yöneltmek gerekir. Yakın yıllarda milletimiz, böyle bir toplanma ve birleşme hareketinin önemli sonuçlarını kavramıştır. Memleketin ve devrimin, içeriden ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı korunması

için, bütün milliyetçi ve cumhuriyetçi kuvvetlerin bir yerde toplanması gerekir. Aynı cinsten olan kuvvetler, ortak amaç yolunda birleşmelidir.

İnsanlıkta dine ilişkin duygular, bilimin ve tekniğin ışıklarıyla dupduru olup yücelmelidir. Bu olmadıkça, din oyunu aktörlerine her yerde rastlanacaktır.

Biz, kendi benliğimiz içinde ve kendi mizaç ve karakterimizle ilerliyoruz ve ilerleyeceğiz.

Resmi makam ve üniformaya sığınarak mücadele devri bitmiştir. Açıkça ortaya çıkmak ve milletin hukuku namına yüksek sada ile bağırarak ve bütün milleti, bu sadaya iştirak ettirmek lâzımdır.

Türklerin vatan sevgisi ile dolu göğüsleri, düşmanların mel'un ihtiraslarına karşı daima, bir duvar gibi yükselecektir.

Sessiz, durgun başı eğik kalmayınız, uyanınız! Milli bağımsızlığımızı çiğniyorlar. Haklarınızı savunmak için birleşiniz. Düşmanın karşısına dikiliniz. Sesinizi duyurunuz, bütün dünyaya; “Ben Türküm bağımsızlık bana atalarımından miras kaldı, onu sana vermem” diye haykırınız.

Biz daima gerçeği arayan ve onu buldukça, bulduğumuza inandıkça, ifade etmeye cesaret eden adamlar olmalıyız.

Daha emin ve daha doğru olarak yürüyeceğimiz bir yol vardır: Büyük Türk kadınına çalışmamıza ortak kılmasıdır.

Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları; yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz!

Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe mücadeleyi gerekli gören bir mesleği izleyen insanlarız. Biz; hayatını, bağımsızlığını kurtarmak için çalışan emekçileriz. Ne demokratız, Ne sosyalist; biz bize benzeriz.

Önemle ve ciddiyetle derim ki; Türkiye Cumhuriyeti kutsal tanıdığı, bağımsızlığını ve özgürlüğünü savunmada hoşgörülü olamaz.

Türkiye Cumhuriyetinde kimsesiz birey yoktur. Cumhuriyet böyle bir kavramı asla kabul etmez. İnsan hakları yasalarımızın güvencesi altındadır. Kendilerini kimsesiz görenlerin yanlarında her an haklarını aramakla görevli Cumhuriyet Savcıları bulunduğunu asla unutmamalı ve bundan emin olmaları gerekir.

Arka üstü yatmak ve hayatını çalışmadan geçirmek isteyenlerin bizim toplumumuzda yeri yoktur, hakkı yoktur... Bizi yok etmek isteyen emperyalizm ve kapitalizme karşı ulusça savaşmayı caiz gören içtimai bir meslek izleyen insanlarız.

Dinimizin tavsiye ettiği tesettür hem hayatta hem fazilete uygundur. Kadınlarımız, şeriatın tavsiyesi, dinin emri mucibince tesettür etselerdi ne o kadar kapacaklar ne o kadar açılacaklardı. Tesettür-ü şer'i kadınlar için mûcib-i müşkilat olmayacak, kadınların hayât-i mâişette ve hayât-ı içtimâiyede, hayât-ı iktisâdiyede, hayât-ı mâişette ve hayât-ı ilimde erkeklerle teşrîk-i faaliyet etmesine mânî bulunmayacak bir şekl-i basittedir. Bu şekl-i basit, heyet-i içtimâiyemizin ahlâk ve âdâbına mugayir değildir.

Dünyada hiçbir milletin kadını, milletini kurtuluşa ve zafere götürmekte, Anadolu kadınından daha fazla çalıştım diyemez.

Bugün doğan güneşi nasıl görüyorsam, yarın Asya ve Afrika'daki bütün esir ve mazlum milletlerin hürriyet ve istiklallerine kavuşacaklarını da öylece görüyorum.

Hiçbir an kuşku yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük uygar niteliği ve büyük uygar yeteneği, bundan sonraki gelişmesi ile, geleceğın yüksek uygarlık ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır. Ne Mutlu, Türküm Diyene!

İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğu ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir

cismin yarısı toprağa zincirlerle bağı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?

İnsan, mensup olduğı milletin varlığını ve saadetini düşündüğü kadar, bütün cihan milletlerinin huzur ve refahlarını düşünmeli ve kendi milletin saadetine ne kadar değer veriyorsa, bütün dünya milletlerinin saadetlerine yararlı olmaya elinden geldiğı kadar çalışmalıdır.

Dünyanın hangi köşesinde yoksulluk ve sefalet varsa; bu olgu, dünyanın refah içindeki köşeleri için büyük bir tehdittir.

Kasaba ve şehirde ecânibin nazar-ı dikkati en çok şekl-i tesettür üzerinde tesebbüt ediyor. Buna bakanlar, kadınlarımızın hiçbir şey görmediklerini zannediyor. Mamafih, îcâb-ı dîn olan tesettür, kısaca ifâde etmek lâzım gelirse denebilir ki, kadınların külfetini mûcip ve muhâlif-i âdap olmayacak şekl-i basitte olmalıdır. Şekl-i tesettür, kadını hayatından, mevcudiyetinden tecrit edecek bir şekilde olmamalıdır. Bu sadette son söz olarak diyorum ki, bizi analarımızın adam etmesi lâzım idi. Onlar edebildikleri kadar etmişlerdir. Fakat bugünkü seviyemiz, bugünkü îcâbât ve ihtiyâcât-ı esâsiyeye gayrıkâfidir. Başka zihniyette, başka kemâlde adamlara muhtacız. Bunları yetiştirecek olan, bundan sonraki validelerdir. Bu mârûzâtının istiklâlini, şerefini, hayat ve mevcudiyetini temin ve idame umde ittihaz eden yeni Türkiye Devleti'nin

esaslarından birini teşkil etmesi lâzımdır ve inşallah edecektir.

Ben her şeyden önce bir Türk milliyetçisiyim. Böyle doğdum, böyle öleceğim. Türk birliğinin bir gün hakikat olacağına inancım vardır. Ben görmesem bile, gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım. Türk birliğine inanıyorum, onu görüyorum. Yarının tarihi, yeni fasıllarını Türk birliğiyle açacaktır. Dünya sükûnunu bu fasıllar içinde bulacaktır. Türk'ün varlığı bu köhne âleme yeni ufuklar açacak, güneş ne demek, ufuk ne demek, o zaman görülecek.

Türk milletin, yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda elinde ve kafasında tuttuğu meşale müspet ilimdir.

Hayatta tam zevk ve saadet ancak gelecek nesillerin şerefli varlığı ve saadeti için çalışmakta bulunabilir.

Vazifeyi ihmale sürükleyen merhamet, memlekete ihanettir!

Tarih, ihtiyatsızlar için merhametsizdir.

Kızlarımızın vatan ve milletin yüksek menfaatlerini savunup koruyabilecek kabiliyette yetiştirilmesi milli eğitimde esas tutulmalıdır. Ve kız çocuklarımıza entelektüel yetkinlik kazandırılması elzemdir. Türk kadınının esasen dehaya sahip olduğuna şüphe yoktur.

Türk kadınları memleketin kaderini millet namına idare eden siyasi zümreye dâhil olmak arzusunu belirtmiştir. Dolayısıyla kadınlarımızı hiçbir vatandaşlık vazifesinden uzak tutamayız. Çünkü hakların tümü vazifelerden doğar.

Egemenlik, bağısız koşulsuz ulusundur.

Annemin mezarının önünde ve Allah'ın huzurunda and içiyorum, bu kadar kan dökerek milletin elde ettiği egemenliğin korunması ve savunulması için, gerekirse canımı feda etmek vicdan ve namus borcum olsun.

Eğer sürekli barış isteniyorsa, insan yığınlarının durumlarını iyileştirecek uluslararası önlemler alınmalıdır. İnsanlığın tümünün gönenci, açlık ve baskının önüne geçmelidir. Dünya yurttaşları çekememezlik, açgözlük ve kinden uzaklaşacak biçimde eğitilmelidir.

Türk kadını dünyanın en münevver, en faziletli ve en ağır kadını olmalıdır. Ağır sıklette değil, ahlakta, fazilette ağır, vakur bir kadın olmalıdır. Türk kadınının vazifesi, Türk'ü zihniyetiyle, azmiyle muhafaza ve mudafaaya kadir nesiller yetiştirmektir. Milletin membaı, hayat-ı içtimaiyenin esası olan kadın, ancak faziletkar olursa vazifesini ifa edebilir. Herhalde kadın çok yüksek olmalıdır. Burada Fikret merhumun

cümlece malum olan bir sözünü hatırlatırım: Elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer.

Okuyup-yazma bilmeyen tek bir yurttaş bırakılmamalıdır. Kalkınma savaşının gerektirdiği teknik iş-gücü yetiştirilmelidir.

Yurt sorunlarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, kuşaktan kuşağa yaşatacak birey ve kurumlar yaratılmalıdır.

Korku üzerine egemenlik kurulmaz.

Benim elime büyük yetki ve güç geçerse ben sosyal hayatımızda istenilen inkılabı bir anda bir darbe ile yapacağımı zannederdim. Zira ben, bazıları gibi halkı ve ulemayı yavaş yavaş benim görüşlerimin derecesinde görmeye ve düşündürmeye alıştırmak suretiyle bu işin yapılabileceğini kabul etmiyorum ve böyle harekete karşı ruhum isyan ediyor. Ben, bu kadar yıllık yüksek öğrenim gördükten, sosyal ve uygar hayatı inceledikten sonra neden halk seviyesine ineyim? Onları kendi seviyeme çıkarırım. Ben onlar gibi değil, onlar benim gibi olsunlar; şu da var ki bu konuda incelemeye değer bazı noktalar var; bunları iyice kararlaştırmadan işe başlarsak hata olur.

Demiryolları, toptan ve tüfekten daha mühim bir emniyet silahıdır.

Demiryolu refah ve bayındırlık yoludur.

Türkiye’de ekonomik hayatın yüksek gelişmeleri ancak demiryolları ile olacaktır.

Demiryolları Türk milletinin refah ve uygarlık yollarıdır.

Ekonomi hayatının, etkinlik ve canlılığı ancak ulaştırma araçlarının, yolların, demiryollarının, limanların durumu ve derecesiyle orantılıdır.

Biz Türkler, ruhen demokrat doğmuş bir milletiz.

Ulus istencine ve isteğine uymayanların sonu yokluktur, yok olmaktır.

Büyük işleri, büyük uluslar yapar.

Düşman süngüsü altında ulusal birlik olmaz.

Çalışmanın en yücesi, ulus için olandır.

Benim yaşamda tek onur kaynağım, servetim; Türklükten başka bir şey değildir.

Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, tapınma ve din özgürlüğü de demektir.

Bu devletin halife ile alaka ve münasebeti yoktur. Halkı kendi halinde terk edersek bir adım ileri atamayız. İnkılâbın kanunu mevcut kanunların fevkindedir.

Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle savaşıma kapısı açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi olanağını sağlamıştır. Laikliği dinsizlikle karıştırmak isteyenler, ilerleme ve canlılığın düşmanları ile gözlerinden perde kalkmamış Doğu kavimlerinin fanatiklerinden başka kimse olamaz.

Devrim, var olan kuruluşları zorla değiştirmek demektir.

Bu inkılâp milletin selâmeti namına, hak namına yapıldı. Milletimiz demokratik bir hükûmet tesis etmek sayesinde düşman ordularını imha etti. Vatanı istilâdan kurtardı.

Devrimin hedefini kavramış olanlar, daima onu koruyabilecek güçtedir.

Yurt ve ulus işlerinde, duyguya, hatıra, kardeşliğe ve dostluğa yer yoktur.

Bu ulusa hizmet eden onun efendisi olur.

Özgür olmayan bir ülkede ölüm ve yok olma vardır. Her ilerlemenin ve kurtuluşun anası özgürlüktür.

Düşünce; zor ve şiddetle, top ve tüfekte asla öldürülemez.

Bilim çeviri ile olmaz, inceleme ile olur.

Çağdaş bir cumhuriyet kurmak demek, milletin insanca yaşamasını bilmesi, insanca yaşamamanın neye bağlı olduğunu öğrenmesi demektir.

Ulusları özgür, bağımsız, şanlı ve yüce yapan ya da tutsaklığa ve yoksulluğa sürükleyen eğitimidir. En önemli, en temel nokta eğitim sorunudur. Eğitimidir ki bir ulusu ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum durumunda yaşatır; ya da bir ulusu tutsaklık ve düşkünlüğe bırakır.

Demokrasi esasına müstenit hükümetlerde, hâkimiyet, halka, halkın ekseriyetine aittir. Demokrasi prensibi, hâkimiyetin millete ait olduğunu, başka yerde olmayacağını iltizam eder. Bu suretle, demokrasi prensibi, siyasi kuvvetin, hâkimiyetin menşesine ve meşruiyetine temas etmektedir.

- **Ulusal eğitim politikasının temel taşı, bilgisizliğin yok edilmesidir.**

Sanatsız kalmış bir ulusun, yaşam damarlarından biri kopmuş demektir.

Biz kimsenin düşmanı değiliz! Yalnız insanlığın düşmanı olanın düşmanıyız.

Uygar olmayan insanlar, uygar olanların ayakları altında kalmaya mahkûmdurlar.

Ulusal bilincin ayakta kalabilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmak zorundayız.

Devlet güvenliği sağlamak için, memleketi savunmak için, sağlığı yerinde, gürbüz ve anlayışları, millî hisleri, vatan sevgileri yüksek vatandaşlar ister.

Başarılarda gururu yenmek, yıkımlarda ümitsizliğe direnmek gerekir.

Türk köylüsünü “efendi” yerine getirmedikçe, ülke ve ulus yükselemez.

Cumhuriyet; düşünsel, bilimsel, tinsel güçlü ve yüksek kişilikli korumacılar ister.

Gerçeği konuşmaktan korkmayınız.

Devlet ve milletin mukadderatında millî irade esas ve hakimdir. Ordu bu millî iradenin koruyucusudur.

Uygarlık öyle güçlü bir ışıktır ki; onu umursamayanları yakar, yok eder.

Bizim esin kaynağımız gök ya da gaip değil, yaşamın kendisidir.

Ulusal egemenlik uğrunda canımı vermek benim için vicdan ve namus borcudur.

Bir dinin doğal olması için usa, bilime, fenne ve mantığa uygun olması gerekir.

Efendiler; büyük hayaller peşinde koşan, yapamayacağı şeyleri yapar görünen sahtekâr insanlar değiliz.

Devlet, bütün vatandaşların devletin kanunlarını anlayıp onlara uyma lüzumunu takdir etmelerini, memleketin güvenliği ve savunması için önemli görür.

Artık Türkiye, din ve şariat oyunlarına sahne olmaktan çok yüksektedir. Bu gibi oyuncular varsa, kendilerine başka taraflarda sahne arasınlar.

Bizi yanlış yola sürükleyenler, biliniz ki, çoğu kez din perdesine bürünmüşlerdir. Saf ve nezih halkımızı hep şariat sözleriyle aldata gelmişlerdir.

Memleketimizin ellide biri değil, her tarafı tahrip edilse, her tarafı ateşler içinde bırakılsa, biz bu toprakların

üstünde bir tepeye çıkacağız ve oradan savunma ile meşgul olacağız.

Ne denli varıl (zengin) ve gönece (refaha) kavuşturulmuş olursa olsun, bağımsızlıktan yoksun bir ulus, uygar insanlık karşısında uşak olma konumundan yüksek bir işleme lâayık olamaz.

Devlet, tüm vatandaşların, herhangi bir sanat ve meslekte, zamanımızdaki ilerlemelerin gerektirdiği derecede başarılı olmasıyla ilgilenir.

Egemenlik hiçbir anlam, hiçbir biçim, hiçbir renkte ve belirtide ortaklık kabul etmez.

Bir ulus sanattan ve sanatçıdan yoksunsa, tam bir yaşama sahip olamaz.

Diktatör, insanların iradesini baskı altına alan ve onları itaate mecbur bırakan kimsedir. Ben, kalpleri kırmak değil, kalpleri kazanmak isterim.

Rahat yaşama yollarını aramayı alışkanlık haline getirmiş uluslar önce onurlarını, sonra özgürlüklerini, sonra da bağımsızlıklarını yitirmeye mahkûmdurlar.

Kahraman Türk ordularının kazandıkları büyük zaferlerde şahsıma düşmüş olan görevleri yapabilmişsem çok mutluyum. Yalnız bu noktada bir gerçeği

açıklamak için söyleyeyim ki, benim, ordularımızı yönelttiğim hedefler, aslında ordularımın her erinin, bütün subaylarının ve kumandanlarının görüşlerinin, vicdanlarının, azimlerinin, ülkülerinin yönelmiş olduğu hedefler idi.

Dünyaca bilinmektedir ki, bizim devlet idaresindeki ana programımız, Cumhuriyet Halk Partisi programıdır. Bunun kapsadığı prensipler, idarede ve siyasette bizi aydınlatıcı ana hatlardır. Fakat bu prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların dogmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı, gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen; içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk milleti ve bir de milletler tarihinin bin bir facia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.

Ben ulusun vicdanında ve geleceğinde hissettiğim büyük gelişme eğilimini, bir ulusal sır gibi vicdanımda taşıyarak yavaş yavaş, bütün toplumumuza uygulamak zorunda idim.

Medeni hukukta, aile hukukunda izleyeceğimiz yol ancak uygarlık yolu olacaktır. Hukukta yatıştırma siyaseti ve asılsız öykülere bağlılık, ulusları uyanaktan alıkoyan en ağır bir karabasandır. Türk ulusu, üzerinde böyle bir ağırlık bulunduramaz.

Ayakta iskarpin veya fotin, bacakta pantolon, yelek, gömlek, kravat, yakalık, ceket ve elbette bunların tamamlayıcısı olmak üzere başta kenarlıklı serpuş... Bunu açık söylemek isterim: Redingot gibi, bonjur gibi, smokin gibi, frak gibi, işte şapkanız!

Herhalde devletin siyasi ve fikri hususlarda olduğu gibi, bazı iktisadi işlerde de nazımlığını prensip olarak kabul etmek caiz görülmelidir. Bu takdirde karşı karşıya kalınacak mesele şudur: Devlet ile ferdin karşılıklı sahalarını ayırmak... Devletin bu husustaki faaliyet hududunu çizmek ve bu hususta istinat edeceği kaideleri tespit etmek, diğer taraftan vatandaşın ferdi teşebbüs ve faaliyet hürriyetini tahdit etmemiş olmak, devleti idareye salahiyettar kılınanların düşünüp tayin etmesi lazım gelen meselelerdir.

Daha endişesiz ve korkusuzca, daha dürüst olarak yürüyeceğimiz yol vardır. Büyük Türk kadınına çalışmamıza ortak yapmak, yaşamımızı onunla birlikte yürütmek; Türk kadınına bilimsel, ahlaksal, sosyal, ekonomik yaşamda erkeğin ortağı, arkadaşı, yardımcısı ve koruyucusu yapmak yoludur.

Dünyada her şey için, maddiyat için, başarı için en gerçek yol gösterici bilimdir, fendir; bilim ve fenin dışında kılavuz aramak aymazlıktır, bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır.

İçinizde memleketi ve milleti en çok seven, aklına, anlayışına, vicdanına en çok güvendiğiniz insanları seçiniz. Ancak bu sayede Meclis sizin arzularınızı yapmaya, lâıyk olduğunuz refahı temin gücüne sahip olacaktır.

Türk yetenek ve gücünün tarihteki başarıları meydana çıktıkça, büsbütün Türk çocukları kendileri için gerekli atılım kaynağını o tarihte bulabileceklerdir. Bu tarihten Türk çocukları bağımsızlık fikrini kazanacaklar, o büyük başarıları düşünecekler, harikalar yaratan adamları öğrenecekler, kendilerinin aynı kandan olduğunu düşünecekler ve bu yetenekle kimseye boyun eğmeyeceklerdir.

Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler, asla ve asla yorulmazlar. Türk gençliği amacımıza, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir.

Prensip olarak devlet, ferdin yerine kaim olmamalıdır. Fakat ferdin inkişafı için umumi şartları göz önünde bulundurmalıdır. Bir de, ferdin şahsi faaliyeti, iktisadi terakkinin esas membaı olarak kalmalıdır. Fertlerin inkişafına mani olmamak, onların her noktai nazardan olduğu gibi bilhassa iktisadi sahadaki hürriyet ve teşebbüsleri önünde devlet kendi faaliyeti ile bir mani vücuda getirmemek, demokrasi prensibinin en mühim esasıdır. O halde diyebiliriz ki,

ferdiyet inkişafının mani karşısında kalmaya başladı. Bu nokta, devlet faaliyetinin hududunu teşkil eder.

Biz doğrudan doğruya ulusseveriz ve Türk ulusçusuyuz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun bireyleri ne denli Türk kültürüyle dolu olursa, o topluluğa dayanan cumhuriyet de o denli güçlü olur.

Özellikle bizim dinimiz için herkesin elinde bir ölçü vardır. Bu ölçü ile hangi şeyin bu dine uygun olup olmadığını kolayca takdir edebilirsiniz. Hangi şey ki akla, mantığa, halkın çıkarına uygundur; biliniz ki o bizim dinimize uygundur. Bir şey akıl ve mantığa, milletin çıkarına, islamın çıkarına uygunsa kimseye sormayın. O şey dinseldir. Eğer bizim dinimiz aklın, mantığın uyduğu bir din olmasaydı mükemmel olmazdı, son din olmazdı.

Sultanlarla, halifelerle yönetilmiş ve yönetilen memleketlerde vatan için, millet için en büyük tehlike, sultanların ve halifelerin düşmanlar tarafından satın alınmalarıdır. Bu çoğu kez kolaylıkla sağlana gelmiştir. Meclislerle yönetilen memleketlerde de, en öldürücü taraf, bazı milletvekillerinin yabancılar adına ve hesabına çalınmış ve satın alınmış olmalarıdır. Millet meclislerine kadar girebilmek yolunu bulabilen vatanlılara tesadüf etmenin uzak bir ihtimal olmayacağına, tarihin bu konudaki örnekleriyle karar vermek zorunludur. Bunun için millet, vekillerini seçerken,

çok dikkatli ve kıskanç olmalıdır. Milletin hatadan korunması için tek güvenilir çare, düşünce ve hareketleriyle milletin güvenini kazanmış siyasal bir partinin seçimde millete rehberlik etmesidir. Genellikle millet bireylerinin, adaylıklarını ortaya atan her kişi hakkında karar vermeye yarayacak güvenilir bilgi ve isabetli görüşe sahip bulunacağını kabul etmek, teorik olarak tasarlansa bile, bunun tamamen doğru olmadığı, deneyimlerin deneyimleriyle inkâr edilmez bir gerçek olmuştur.

Ulus egemenliği öyle bir güçtür ki, onun karşısında zincirler erir, taşlar-tahtlar yanar, yok olur.

İyi bireyler kendinden çok üyesi bulunduğu toplumu düşünen, onun varlığının ve mutluluğunun korunmasına yaşamını veren insanlardır.

Birtakım şeyhlerin, dedelerin, seyitlerin, çelebilerin, babaların, dervişlerin arkasından sürüklenen ve falcılara, büyücülere, üfürükçülere, muskacılara talih ve yaşamlarını güvenen insanlardan meydana gelmiş bir kütleye, uygar bir ulus gözüyle bakılabilir mi? Her sarıklıyı hoca sanmayınız, hoca olmak sarıklı değil, beyinlidir. Efendiler ve Türk Ulusu, iyi biliniz ki Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar ülkesi olamaz. En doğru ve gerçek tarikat, uygarlık yoludur. Uygarlığın buyurduğunu, istediğini yapmak, insan olmak için yeterlidir.

Uluslar, egemenliklerini geçici bile olsa, bırakacağı meclislere dahi gereğinden fazla inanmamalı ve güvenmemelidir. Çünkü meclisler bile despotluk yapabilir ve bu despotluk bireysel despotluktan daha tehlikeli olabilir. Meclislerin öyle kararları olabilir ki, bu kararlar ulusun yaşamına giderilmesi olanaklı olmayan zararlar verebilir.

Biz Cumhuriyetçiyiz, Ulusçuyuz, Halkçiyız, Devrimciyiz, Devletçiyiz, Laikiz. Gelişigüzel politikalarla ulusu parçalamak hainliktir.

Kutsal ve tanrısal olan inanç ve vicdanımızı, karışık ve döneke olan ve her türlü çıkar ve ihtirasların görüldüğü sahne olan siyasetten kurtarmak, ulusun dünya ve ahret mutluluğunun buyurduğu bir zorunluluktur. Ancak böylelikle İslam dininin yükselmesi gerçekleşir.

Vatandaşlar! Vatanınızda herhangi bir kişiyi, istediğinizi sevebilirsiniz; kardeşiniz gibi, arkadaşınız gibi, babanız gibi, evlâdınız gibi, sevgiliniz gibi sevebilirsiniz. Fakat bu sevgi sizi, millî varlığınızı bütün sevgilerinize rağmen herhangi bir kişiye, herhangi bir sevdiğinize vermeye sebep olmamalıdır. Bunun tersine hareket kadar büyük hata olamaz.

Bizi yanlış yola sevk eden soysuzlar, bilirsiniz ki, çok kere din perdesine bürünmüşler, saf ve temiz halkımızı hep din kuralları sözleriyle aldata gelmişlerdir.

Tarihimizi okuyunuz, dinleyiniz. Görürsünüz ki, ulusu mahveden, tutsak eden, yıkan fenalıklar hep din örtüsü altındaki küfür ve kötülüklerden gelmiştir.

Eğitimidir ki bir ulusu özgür, bağımsız ve şanlı bir topluluk halinde yaşatır veya bir ulusu tutsaklığa, yoksulluğa terk eder.

Yeni Türkiye Devleti temellerini süngüyle değil süngünün de dayandığı ekonomiyle kuracak.

Sözler gibi din ve namus sahibi büyükler oldukça Türk ve Kürt'ün birbirinden ayrılmaz iki öz kardeş olarak yaşamayı sürdüreceği ve hilafet makamı etrafında sarsılmaz bir vücut halinde iç ve dış düşmanlarımıza karşı demirden bir kale halinde kalacağı kuşkusuzdur.

Sömürgecilik ve yayılmacılık (emperyalizm) yeryüzünden yok olacak ve yerlerine uluslararası hiçbir renk, din ve ırk ayrıcalığı gözetmeyen yeni bir işbirliği ve uyum çağı egemen olacaktır.

Arkadaşlar! Gidip, Toros Dağları'na bakınız, eğer orada bir tek Yörük çadırı görürseniz ve o çadırda bir duman tütüyorsa, şunu çok iyi biliniz ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez.

Uygarlık bağışlama ve hoşgörü demektir. Bağışlama nedir bilmeyen uygarlık, uygarlık değil zorbalıktır ki, çöker.

Bilmeyen kalmamıştır ki; Ulusumuz, egemenliğini eline aldığı gün, en karanlık yoksulluğun, en derin uçurumun kıyısında idi. Bütün güçleri yıpranmış, bütün savunma araçları elinden alınmış, kutsal varlıkları saldırıya uğramış, pek acıklı bir durumda idi. Bütün bunları hiçe sayarak varlığını ve bağımsızlığını kurtarmaya karar verdi. Bu kararını başarıya ulaştırabilmek için kendine bir toplu davranış, bir belirli erek seçmesi gerekiyordu. Ulusun bütün varlığı ile bütün inancıyla, canını dişine takarak o yolda birlikte yürümesi ve er-geç başarıya ulaşması gerekliydi. İşte beyler, o erek bu yerd, burasıydı (Dumlu-pınar). Umulan ve istenen başarı, işte burada kazanılan zaferdi.

Artık bugün demokrasi fikri daimî yükselen bir denizi andırmaktadır. 20. yüzyıl, birçok müstebit hükümetlerin bu denizde boğulduğunu görmüştür.

Ulusumuzun ereği, ulusumuzun ülküsü, bugünkü ileri dünya içinde, tam anlamıyla uygar bir toplum olmaktır. Bilirsiniz ki dünyada bir ulusun varlığı, değeri, özgürlüğü ve bağımsızlığı eskiden yaptığı ve ilerde yapacağı uygar eserlerle orantılıdır. Uygarca başarılar sağlamak yeteneğinden yoksun uluslar, özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını er geç yitirmek durumundadırlar.

İnsanlık tarihi, baştan başa, bu söylediğimi kanıtlamaktadır.

Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse hiçbir kimseyi ne bir din ne de bir mezhep kabulüne zorlayamaz. Din ve mezhep hiçbir zaman politika aracı olarak kullanılamaz.

Benim yaratılışımda fevkalade olan bir şey varsa, Türk olarak dünyaya gelmemdir. Her Türk ferdinin son nefesi, Türk milletinin nefesinin sönmeyeceğini, onun ebedî olduğunu göstermelidir.

Uygarlık yolunda yürümek ve başarıya ulaşmak, yaşamın ilk koşuludur. Bu yol üzerinde duraklayanlar, durup da ileri değil, geriye bakıp imrenmek bilgisizliğinde ve dalgınlığında bulunanlar, genel uygarlığın coşup gelen seli altında bir gün boğulacaktır. Uygarlık yolunda başarı, yenilikleri kavrayıp uygulamaya, yenileşmeye bağlıdır. Toplumsal yaşayışta, ekonomik davranışta, bilgi ve teknik alanında, başarılı olmak için, ilerleme ve gelişme yolu budur. Yaşamayı ve geçinmeyi sağlayan hükümlerin zamanla olgunlaşıp değişmesi, yenileşmesi kaçınılmaz bir gerçektir. Uygarlığın yeni buluşları, olağanüstü teknik başarıları, dünyayı değişmeden değişmeye sürükleyip durduğu bir evrede, yüzyılların eskittiği davranış ve düşüncelerle, geçmişe saplanıp tapmakla, varlığımızı korumak mümkün değildir.

Basın özgürlüğünden doğacak sakıncaları gidermenin çaresi, yine basın özgürlüğüdür.

Basın, milletin ortak sesidir. Bir milleti aydınlatmada, gereksinim duyduğu düşünsel gıdayı vermekte, özetle bir milletin hedefi saadet olan ortak bir yönde yürümesini sağlamada, başlıbaşına bir güç, bir mektep, bir rehberdir.

Bilelim ki millî benliğini bilmeyen milletler başka milletlere yem olurlar.

Türkiye Cumhuriyeti, Türklerle Kürtlerin ortak vatanıdır.

Cumhuriyet yönetim biçimi demek, demokrasi dizgesi ile devlet biçimi demektir.

Gençler! Geleceğe güvenimizi güçlendiren ve sürdüren sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz eğitimle, bilgiyle, insanlıkta üstünlüğün, yurt sevgisinin, düşünce özgürlüğünün en değerli örneği olacaksınız.

Bir milletin başarısı, mutlaka bütün millî güçlerin bir istikamette oluşmasıyla mümkündür. Bu nedenle bilelim ki, elde ettiğimiz başarı, milletin güç birliği etmesinden, ortak hareket etmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı başarı ve zaferleri gelecekte de tekrarlamak istiyorsak, aynı esasa dayanalım ve aynı şekilde yürüelim.

Düşünce akımlarına karşı düşünceye dayanmayan güçle karşılık vermek, o akımı yok etmedikten başka; herhangi bir kişiyle, herhangi bir insanla konuşulduğu zaman, onun herhangi bir düşüncesini güç zoruyla reddederseniz o direnir. Direndikçe kendi kendini aldatmakta çok daha ileri gidebilir. Bu nedenle düşünce akımları, baskıyla, şiddetle, kuvvetle reddedilemez. Tam tersine güçlendirilir. Buna karşın en etkili çözüm, gelen düşünce akımına, karşı bir düşünce akımı vermektedir.

Unutmamalıdır ki, ulusun egemenliğini bir kişiye ya da belirli kişilerin elinde bulundurmakta çıkar bekleyen bilgisiz ve aymaz insanlar vardır. Hükümdarlar, kendilerini var olduğu sanılan bir gücün temsilcisi tanırırlar ve bundan zevk alırlar. Fakat bunların çevresindeki çıkarıcılar, bunu din kisvesine büründürerek bütün ulusu aldatmaya çalışırlar. Nitekim şimdiye dek çalışmışlardır. Sonunda ulusun kulağı bu sözlerle dolar ve o telkinleri; din gereği ve tanım, bir gerçek olarak düşünür. Bu gibilere mürteci ve bu eylemlere irtica derler.

Biz esinlerimizi gökten ve görünmeyenden değil, doğrudan doğruya yaşamdan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk ulusu ve bir de uluslar tarihinin binbir facia ve acı kaydeden yapraklarından çıkardığımız sonuçlardır.

İnsanları mutlu edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak insanlıktan uzak ve son derece üzülmeyecek bir sistemdir. İnsanları mutlu edecek biricik araç; onları birbirine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirek, karşılıklı maddi ve tinsel (manevi) gereksinimlerini karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve başarılı olmasıyla olanaklı olacaktır.

Biz milliyet fikirlerini tatbikte çok gecikmiş ve çok ilgisizlik göstermiş bir milletiz. Bunun zararlarını fazla faaliyetle gidermeye çalışmalıyız. Osmanlı İmparatorluğu içindeki çok çeşitli topluluklar, hep millî inançlarına sarılarak, milliyetçilik idealinin gücü ile kendilerini kurtardılar. Kuvvetimizin zayıfladığı anda bizi hor ve hakir gördüler. Anladık ki, kabahatimiz kendimizi unutmuş olduğumuzmuş. Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak, ilk önce biz kendi benliğimize ve milliyetimize bu saygıyı, hissî, fikrî ve fiilî olarak, bütün davranış ve hareketlerimizle gösterelim.

Geleceğin yüksek ufuklarından doğmaya başlayan güneş, yüzyıllardan beri ızdırap çeken ulusların şansıdır. Bu şansın artık bir daha siyah bulutlara bürünmemesi, ulusların ve onların önderlerinin dikkat ve özverisine bağlıdır.

Biz, yaşam ve bağımsızlık için mücadele eden ve bu kanlı mücadeleler manzarası karşısında bütün medeniyet dünyasının hissiz seyirci kaldığını görmekle içi kan ağlamış insanlarız.

Biz ne Bolşevikiz ne de komünist: Ne biri ne diğeri olamayız. Türkler milliyetperver ve dinlerine hürmet-kâr bir millettir. Bizim hükümet şeklimiz tam bir demokrat hükümetidir.

İnsanlığa yönelmiş fikir hareketi er geç başarıya ulaşacaktır. Bütün mazlum milletler, zalimleri bir gün yok edecek ve ortadan kaldıracaktır. O zaman dünya yüzünden zalim ve mazlum sözcükleri kalkacak, insanlık kendisine yakışan bir sosyal duruma erişecektir.

Bayrak, bir ulusun bağımsızlık belirtecidir. Düşmanın da olsa saygı duymak gereklidir.

Bizim intikamımız, zalimlerin zulmüne karşıdır. Onlarda zulüm duygusu yaşadıkça bizde de intikam duygusu sürecektir.

Savaşçı olamam, çünkü savaşın acıklı durumlarını herkesten iyi bilirim.

Bizim başka milletlerden hiçbir eksiğimiz yok. Cesuruz, zekiyiz, çalışkanız, yüksek amaçlar uğrunda ölmesini biliriz.

Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız! Bugün, günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan, bütün doğu uluslarının da uyanışını öyle görüyorum. Bağımsızlık ve özgürlüğüne ulaşacak daha çok kardeş ulus vardır. Onların yeniden doğuşları kuşkusuz ki, ilerlemeye ve gönence yönelmiş olarak gerçekleşecektir. Bu uluslar, bütün güçlüklerle ve engellere karşı, engelleri yenecekler ve kendilerini bekleyen geleceğe ulaşacaklardır.

Bizim halkımız, menfaatleri birbirinden ayrılır sınıflar halinde değil tam aksine varlıkları ve çalışmalarının sonuçları birbirine gerekli olan sınıflardan ibarettir. Bu dakikada dinleyicilerim çiftçilerdir, sanatkârlardır, tüccarlardır ve işçilerdir. Bunların hangisi diğerinin muarızı olabilir?

Ulusları yöneten ve yönlendiren insanlar, doğal olarak önce ve öncelikle kendi ulusunun varlığının ve mutluluğunun yaratıcısı olmak isterler. Fakat aynı zamanda bütün uluslar için aynı şeyi istemek gerekir. Bunun için insanlığın hepsini bir vücut ve bir ulusu bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organlar etkilenir. “Dünyanın filan yerinde bir rahatsızlık varsa bana ne” dememeliyiz. Böyle bir rahatsızlık varsa, tıpkı kendi aramızda olmuş gibi onunla ilgilenmeliyiz. Olay ne denli uzak olursa olsun bu ilkedden şaşmamak gerekir. İşte bu düşünüş insanları, ulusları

ve hükümetleri bencillikten kurtarır. Bencillik kişisel olsun, ulusal olsun daima fena sayılmalıdır.

Bizim milletimiz, vatanı için, hürriyeti ve egemenliği için fedakâr bir halktır.

Dünyada her şey insan kafasından çıkar. Bir insan başının ifade edemeyeceği hiçbir şeyi düşünemiyorum.

Millet, kemal-i azimle içtima-i ve fikri tekamülle çalışırken onu bundan alıkoyacak dahili ve harici maniaların karşısında kuvvetli, kudretli ve büyük görevini müdrik kahraman ordumuzun hazır bulunduğunu düşünerek müsterih olabilir.

Ordunun temelini oluşturan subaylar; -vatan için ölümü- bilerek göze alan savaşçılardır. Fedakarlar sınıfının en önünde yer alan şerefli insanlardır. Millet zarar görürse, bunun sorumluluğu subaylara ait olacaktır.

Bizim milletimiz derin bir maziye maliktir.

Bir ulusun yaşamı tehlikeye girmedikçe savaş bir cinayettir. Türkiye Cumhuriyeti dünya barışının korunması için elinden geleni yapacaktır.

Biz Türkler, bütün tarihimiz boyunca hürriyet ve istiklâle timsal olmuş bir milletiz.

Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından bilenler bu aşkım malumdur. Bence bir millete şeref, haysiyet, namus ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara, çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli bağımsızlık bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin, bu arzusundan vazgeçinceye kadar, amansız düşmanıyım.

Milletlerin esirliği üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkûmdurlar.

Bu millet kılı kıpırdamadan dava uğruna canını vermeye razı olmasaydı, ben hiçbir şey yapamazdım.

Cumhuriyet fikir serbestliğı taraftarıdır. Samimi ve meşru olmak şartıyla her fikre saygı duyarız. Her ka-naat bizce muhteremdir.

Egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir.

Bugün vardığımız barışın ebedî barış olacağına inan-mak safilik olur. Bu o kadar önemli bir gerçektir ki, ondan bir an bile gaflet, milletin hayatını tehlikeye sokar. Şüphesiz, hukukumuz, şeref ve haysiyetimize saygı gösterildikçe, mukabil saygıda asla kusur etme-yeceğiz. Fakat, ne çare ki, zayıf olanların hukukuna saygının noksan olduğunu veya hiç saygı gösterilme-diğini çok acı tecrübelerle öğrendik. Onun için, her türlü ihtimallerin gerektireceğı hazırlıkları yapmakta asla gecikmeyeceğiz.

Gerçi bize milliyetçi derler. Ama biz öyle milliyetçi-leriz ki, işbirliğı eden bütün milletlere hürmet ve ri-ayet ederiz. Onların milliyetlerinin bütün icaplarını tanırız. Bizim milliyetçiliğimiz herhalde hodbince ve mağrurca bir milliyetçilik değildir.

Milli mücadelelere şahsî hırs değil, milli ideal, milli onur sebep olmuştur.

Türk çocuğı ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yap-mak için kendinde kuvvet bulacaktır.

Bu dünyadan göçerek Türk milletine veda edeceklerinin çocuklarına kendinden sonra yaşayacaklara, son sözü bu olmalıdır: ‘Benim Türk milletine, Türk cemiyetine, Türklüğün istikbaline ait ödevlerim bitmemişti, siz onları tamamlayacaksınız. Siz de sizden sonrakilere benim sözümü tekrar ediniz. Bu sözler bir ferdin değil, bir Türk milleti duygusunun ifadesidir.’ Bunu, her Türk bir parola gibi kendinden sonrakilere mütemadiyen tekrar etmekle son nefesini verecektir. Her Türk ferdinin son nefesi, Türk milletinin nefesinin sönmeyeceğini, onun ebedi olduğunu göstermelidir. Yüksek Türk, senin için yüksekliğin hududu yoktur. İşte parola budur!

Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması, milli hissin gelişmesinde başlıca etkindir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir. Yeter ki, bu dil şuurla işlensin. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.

Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve man-tığa uygun olması lazımdır.

Her fert istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine mahsus siyasi bir fikre sahip olmak, seçtiği bir dinin icaplarını yapmak veya yapmamak hak ve hürriyetine sahiptir. Kimsenin fikrine ve vicdanına hakim olunamaz.

Türk Milletinin istidadı ve kesin kararı medeniyet yolunda, durmadan, yılmadan ilerlemektir.

Büyük şeyleri büyük milletler yapar.

Medeni olmayan insanlar, medeni olanların ayakları altında kalmaya mahkumdurlar.

Büyük dinimiz, çalışmayanın insanlıkla hiç ilgisi olmadığını bildiriyor. Bazı kimseler çağdaş olmayı kâfir olmak sayıyorlar. Asıl küfür onların bu zannıdır. Bu yanlış tefsiri yapanların maksadı İslamın kâfirlere esir olmasını istemek değil de nedir? Her sarıklıyı hoca sanmayın, hoca olmak sarıkla değil, dimağladır.

Arkadaşlar, efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır.

Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için yeterlidir.

Biz dünya medeniyeti ailesi içinde bulunuyoruz. Medeniyetin bütün icaplarını tatbik edeceğiz.

Çiftçinin sanatkâra, sanatkârın çiftçiye ve çiftçinin tüccara ve bunların hepsinin birbirlerine ve işçiye muhtaç olduğunu kim inkâr edebilir?

Bizim devlet idaresinde takip ettiğimiz prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların dogmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı, gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz.

Milletimiz her güçlük ve zorluk karşısında, durmadan ilerlemekte ve yükselmektedir. Büyük Türk Milletinin bu yoldaki hızını, her vasıtayla arttırmaya çalışmak, bizim hepimizin en kutlu vazifemizdir.

Din birliğinin de bir millet teşkilinde müessir olduğunu söyleyenler vardır. Fakat biz, bizim gözümüz önündeki Türk milleti tablosunda bunun aksini görmekteyiz.

Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın.

Anaların bugünkü evlatlarına vereceği terbiye eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için gerekli vasıfları taşıyan evlat yetiştirmek, evlatlarını bugünkü hayat için faal bir uzuv haline koymak pek çok yüksek vasıflar taşımalarına bağlıdır. Onun için kadınlarımız, hattâ erkeklerimizden çok aydın, daha

çok feyizli, daha fazla bilgili olmaya mecburdurlar; eğer hakikaten milletin anası olmak istiyorlarsa.

Ben icap ettiği zaman en büyük hediye olmak üzere, Türk Milletine canımı vereceğim.

Türkler Arapların dinini kabul etmeden evvel de büyük bir millet idi. Arap dinini kabul ettikten sonra bu din, ne Arapların ne aynı dinde bulunan Acemlerin ve ne de Mısırlıların ve sâirenin Türklerle birleşip bir millet teşkil etmelerine hiçbir tesir etmedi. Bilakis, Türk milletinin millî rabitalarını gevşetti; millî hislerini, millî heyecanlarını uyuşturdu. Bu pek tabii idi. Çünkü Muhammed'in kurduğu dinin gayesi, bütün milliyetlerin fevkinde şamil bir Arap milliyeti siyasetine münker oluyordu. Bu Arap fikri, Ümmet kelimesi ile ifade olundu. Muhammed'in dinini kabul edenler, kendilerini unutmağa, hayatlarını Allah kelimesinin her yerde yükseltilmesine hasretmeğe mecburdular. Bununla beraber, Allah'a kendi millî lisanında değil, Allah'ın Arap kavmine gönderdiği Arapça kitapla ibadet ve münacatta bulunacaktı. Arapça öğrenmedikçe Allah'a ne dediğini bilmeyecekti. Bu vaziyet karşısında Türk milleti birçok asırlar ne yaptığını, ne yapacağını bilmeksizin adeta bir kelimesinin manasını bilmediği halde Kur'an'ı ezberlemekten beyni sulanmış hafızlara döndüler. Başlarına geçebilmiş olan haris serdarlar, Türk milletince karışık, cahil hocalar ağzıyla ateş ve azap ile müthiş bir muamma halinde kalan dini hırs ve siyasetlerine

âlet ittihaz ettiler. Bir taraftan Arapları zorla emirleri altına aldılar, bir taraftan Avrupa'da Allah kelimesinin îlâsı (yüceltilmesi) parolası altında Hıristiyan milletlerini idareleri altına geçirdiler, fakat onların dinlerine ve milliyetlerine ilişmeyi düşünmediler.

Gençler cesaretimizi takviye ve idame eden sizlersiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık ve medeniyetin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız. Yükselen yeni nesil, istikbal sizsiniz. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz.

Türk milleti, millî hissi dini hisle değil, fakat insanî hisle yan yana düşünmekten zevk alır, vicdanında millî hissin yanında insanî hissin şerefli yerini daima muhafaza etmekle müftehirdir (öğünür). Çünkü Türk milleti bilir ki bugün medeniyetin şahrında (büyük yolunda) müstakil ve fakat kendilerine muvazi yürüdüğü umum medenî milletlerle keşifleri mütekabil insânî ve medenî münasebet, elbette inkişafımızda devam için lazımdır. Ve yine malumdur ki Türk milleti, her medenî millet gibi mazinin bütün devirlerinde keşifleriyle, ihtiralarıyla medeniyet âlemine hizmet etmiş insanların, milletlerin kıymetini takdir ve hatıralarını hürmetle muhafaza eder. Türk milleti, insaniyet âleminin samimi bir ailesidir.

Yüksek Türk! Senin için yüksekliğin hududu yoktur. İşte parola budur.

Türk milleti en eski tarihlerde meşhur kurultaylarıyla, bu kurultaylarında devlet reislerini intihap etmele-riyle demokrasi fikrine ne kadar merbut olduklarını göstermişlerdir. Son tarih devirlerinde Türklerin teşkil ettikleri devletlerde başlarına geçen padişahlar, bu usulden ayrılarak müstebit olmuşlardır.

Biz cahil dediğimiz zaman, mektepte okumamış olan-ları kastetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikati bil-mektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören gerçek alimler çıkabilir.

Müspet bilimlerin temellerine dayanan, güzel sanat-ları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden ter-biyesinde de kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan er-demli, kudretli bir nesil yetiştirmek ana siyasetimizin açık dileğidir.

Kralların ve padişahların istibdadına dinler mesnet olmuştur. Krallar, halifeler, padişahlar etraflarını alan papazlar, hocalar tarafından yapılmış teşviklerle, ilâhî hukuka istinat etmişlerdir. Hâkimiyetin, bu hüküm-darlara Allah tarafından verilmiş olduğu nazariyesi uydurulmuştur. Buna göre, hükümdar, ancak Allah'a karşı mesuldür. Kudret ve hâkimiyetin hududu din kitaplarında aranabilir. İlâhî hukuka müstenit bir mutlakıyet kaidesi önünde demokrasi prensibinin ilk aldığı vaziyet mütevazıdır. O, evvela hükümdarı devirmeğe değil, onun yalnız kuvvetlerini tahdide,

mutlakıyeti kaldırmağa çalıştı. Bu çalışma 400-500 sene evvelinden başlar. Evvela kuvvetin milletten geldiği ve kuvvete gayrı muktedir bir ele düşerse iştirak etmesiyledir.

Milleti kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet, henüz millet namını almak istidadını keşfetmemiştir.

Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı, hep aynı cevherin damarlarıdır. Bu damarlar, birbirini tanısin. Türk milletinin toplumsal düzenini bozmaya yönelik çabalar boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen bozguncu, alçak, vatansız ve milliyetsiz beyinsizlerin saçmalamalarındaki gizli ve kirli emelleri anlamayacak ve onlara hoşgörü gösterecek bir topluluk değildir.

Okul sayesinde, okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki, Türk milleti, Türk sanatı, Türk iktisadiyatı, Türk şiir ve edebiyatı bütün güzellikleriyle gelişir.

Türkiye'nin asıl sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde, herkesten daha çok refah, saadet ve servete müstahak ve layık olan köylüdür. Onun için, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin iktisadi siyaseti bu aslî gayeye erişmek maksadını güder.

Düşmanın taarruzuna karşı kahramanca silaha sarılan Maraşlı kardeşlerimiz yirmi güne yaklaşan bir zamandan beri kan ve ateşler içerisinde istilacı Fransızlara ve onların silahlandığı hunhar Ermenilere karşı savaşmakta idiler. 10-11 Şubat 1920 gecesi düşmanı İslâhiye istikametinde firara mecbur ederek, mevcudiyet-i millîlerini kazanmaya muvaffak olmuşlardır.

Ekonomik kalkınma, Türkiye'nin hür, müstakil, daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye idealinin belkemiğidir.

Milletimizin kurduğu yeni devletin yazgısına (mukadderatına), işlerine (muamelatına), bağımsızlığına (istiklaline), sanı (ünvanı) ne olursa olsun, hiç kimseyi müdahale ettirmeyiz.

En büyük iftiharım Türk olarak yaratılmamdır.

Bu ülkenin halkı üzerinde kimsenin egemenlik kurma hakkı yoktur; ama bu ülkeyi başkalarına el açmadan geçindirmek ve yaşatmak da size düşen bir ödevdir.

Biz Batı emperyalistlerine karşı yalnız kurtuluş ve bağımsızlığımızı korumakla yetinmiyoruz. Aynı zamanda Batı emperyalistlerin güçleri ve bilinen her aracı ile Türk ulusunu emperyalizme araç yapmak istemelerine engel oluyoruz. Böylece bütün insanlığa hizmet ettiğimiz kanısındayız.

Esas kıymeti kendine veren ve mensup olduğu millet ve memleketi ancak şahsiyeti ile ayakta gören adamlar, milletlerinin mutluluğuna hizmet etmiş sayılmazlar. Kendisi gidince ilerleme ve hareket durur zannetmek bir gaflettir.

Bir yandan batının işçi sınıfı, öte yandan Asya ve Afrika'nın köleleştirilmiş halkları milletler arası sermayenin kendilerini yıkmak ve efendilerine büyük çıkarlar sağlamak için köle durumuna getirilmek istediğini anladığı ve sömürge politikasının işlediği suç Dünya işçilerince kavrandığı gün burjuvazinin gücü sona erecektir.

Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize her şeyden önce Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine ve ulusal geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla savaşmak gereği öğretilmelidir. Uluslararası duruma göre, böyle bir savaşımın gerektirdiği ruh unsurları ile kuşanmış olmayan bireylere ve bu bireylerden oluşmuş toplumlara yaşam ve bağımsızlık yoktur.

Gerektiğinde vatan için bir tek fert gibi yekpare azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet elbette büyük bir geleceğe layık ve aday olan bir millettir.

Seyrek olmakla beraber üzüntüyle işitiyoruz ki, milletin tarihini okumamış veya millî histen mahrum kalmış olması lâzım gelen bazı kişiler, yabancıların aleyhimizde ileri sürdükleri ithamları reddetmedikten

başka, vatanlarını kabahatli göstermekten çekinmiyorlar, bu gibilere !

Giriştiğimiz büyük işlerde, milletimizin yüksek kabiliyet ve yüksek sağduyusu başlıca rehberimiz ve başarı kaynağımız olmuştur.

Bir ulus varlığını ve bağımsızlığını korumak için, düşünülebilen girişim ve özveriyi yaptıktan sonra mutlaka başarır. Ya başaramazsa demek, o ulusu ölmüş saymak demektir. Öyle ise, ulus yaşadıkça ve özverili girişimlerini sürdürdükçe başarısızlık söz konusu olamaz...

Hiçbir millet, milletimizden daha çok yabancı unsurların inanç ve âdetlerine riayet etmemiştir.

İlerlemek yolunda vuku bulacak her mühim teşebbüsün, kendine göre mühim mahzurları vardır. Bu mahzurların asgari hadde indirilmesi için tedbirde ve teşebbüslerde kusur etmemek lazımdır.

Ulusal egemenlik, ekonomik egemenlikle sağlanır.

Milli değerlerini yitirmiş uluslar, başka milletlerin avıdır.

Kendilerine bir milletin talihi bırakılan adamlar, milletin kuvvet ve kudretini yalnız ve ancak yine milletin

hakiki ve elde edilmesi mümkün menfaatleri yolunda kullanmakla görevli olduklarını bir an hatırlarından çıkarmamalıdır.

Bu adamlar düşünmelidirler ki, bir memleketi zapt ve işgal etmek o memleketin sahiplerine hâkim olmak için kâfi değildir. Bir milletin ruhu zapt olunmadıkça, bir milletin azim ve iradesi kırılmadıkça, o millete hâkim olmanın imkânı yoktur. Hâlbuki asırların getirdiği bir milli ruha, hiçbir kuvvet mukavemet edemez.

İnsaf ve merhamet dilenmekle, millet işleri, devlet işleri görülemez; milletin ve devletin şerefi ve bağımsızlığı korunamaz. İnsaf ve merhamet dilemek gibi bir ilke yoktur. Türk milleti, Türkiye'nin gelecekteki çocukları bunu biran akıllarından çıkarmamalıdır.

Bir zamanlar gelir, beni unutmak veya unutturmak isteyen gayretler belirebilir. Fikirlerimi inkâr edenler ve beni yerenler çıkabilir. Hatta bunlar, benim yakın bildiğim ve inandıklarım arasından bile olabilir. Fakat ektiğimiz tohumlar o kadar özlü ve kuvvetlidirler ki bu fikirler, Hint'ten, Mısır'dan döner dolaşır gene gelir, verimli neticeleri kalpleri doldurur...

Daima, muhterem arkadaşlarımla ellerine çok samimi ve sıkı bir surette yapışarak onların şahıslarından kendimi bir an bile müstağni görmeyerek çalışacağım. Milletin teveccühünü daima noktai istinat

telakki ederek hep beraber ileriye gideceğiz. Türkiye Cumhuriyeti mesut, muvaffak ve muzaffer olacaktır...

Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir.

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına, Türk milleti denir. Bugünkü Türk milleti siyasî ve içtimâî camiası içinde kendilerine Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hatta Lâzlık fikri veya Boşnaklık fikri propaganda edilmek istenmiş vatandaş ve millettaşlarımız vardır. Fakat mazinin istibdat devirleri mahsulü olan bu yanlış adlandırmalar, -birkaç, düşman âleti mürteci, beyinsizden başka- hiçbir millet ferdi üzerinde üzüntüden başka bir tesir yapmamıştır. Çünkü bu millet fertleri de umum Türk camiası gibi aynı müşterek maziye, tarihe, ahlâka, hukuka sahip bulunuyorlar.

Bir tek karar vardı: O da ulusal egemenliğe dayalı, hiçbir koşula bağlı olmayan bağımsız, yeni bir Türk Devleti kurmak.

Orduya ilk katıldığım günlerde, bir Arap binbaşısının 'Kavm-i Necip evladına sen nasıl kötü muamele yaparsın' diye tokatladığı bir Anadolu çocuğunun iki damla gözyaşında Türklük şuuruna erdim. Onda gördüm ve kuvvetle duydum. Ondan sonra Türklük

benim derin kaynağım, en derin övünç membaim oldu.

Eğer devamlı sulh isteniyorsa, kitlelerin vaziyetlerini iyileştirecek milletlerarası tedbirler alınmalıdır. İnsanlığın bütününün refahı, açlık ve baskının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde terbiye edilmelidir.

Ulusal bir eğitim programından söz ederken, eski devrin bütün hurafelerinden sıyrılmış, Batı'dan ve Doğu'dan gelen yabancı etkilerden uzak ve ulusal yapımızla uyumlu bir kültür kastediyorum.

Türk, çetin işler başarmak için yaratılmıştır!

Biliniz ki, ekonomisi zayıf bir millet fakirlik ve yoksulluktan kurtulamaz; toplumsal ve siyasal felaketlerden yakasını kurtaramaz. Memleketin yönetimindeki başarı da ekonomisindeki kazançların derecesiyle orantılı olur. Hiçbir uygar devlet yoktur ki; ordu ve donanmasından evvel ekonomisini düşünmüş olmasın. Memleket ve bağımsızlık savunması için varlığı gerekli olan bütün kuvvetler ve araçlar, ekonomik yaşamın açılma ve gelişmesiyle olabilir.

Tarih, milletlerin yükseliş ve çöküş nedenlerini ararken birçok siyasal, askeri, toplumsal neden bulmakta ve saymaktadır. Kuşku yok; bütün bu nedenler, toplumsal olaylarda rol oynarlar. Fakat bir milletin doğrudan

doğruya yaşamıyla, yükselişle, çöküşle ilişkili ve ilgili olan, milletin ekonomisidir. Tarihin ve deneyimin belirlediği bu gerçek, bizim milli yaşamımızda ve milli tarihimizde de tamamen belirmiş bulunmaktadır. Gerçekten Türk tarihi incelenirse, bütün yükseliş ve çöküş sebeplerinin bir ekonomi sorunundan başka bir şey olmadığı anlaşılır. Tarihimizi dolduran bunca başarılar, zaferler veya yenilgiler, yokluk ve yıkımlar, bunların hepsi meydana geldikleri dönemlerdeki ekonomik durumumuzla ilgili ve ilişkilidir. Yeni Türkiye'mizi yaraşır olduğu düzeye eriştirebilmek için, kesinlikle ekonomimize birinci derecede önem vermek zorundayız. Çünkü zamanımız tümüyle bir ekonomi döneminden başka bir şey değildir.

Türk demek dil demektir. Milliyetin çok bariz vasıflarından birisi dildir. Türk milletindenim diyen insanlar her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk harsına, camiasına mensubiyetini iddia ederse buna inanmak doğru olmaz.

Ulusun geleceğine yalnız ve ancak ulus egemen olacaktır. Ulusu temsil eden ulusal irade ulus adına sınırlı ve belirli bir zaman için manevi kişiliğini de belirten Millet Meclisi de en sonunda ulusça yenilenmekle karşı karşıyadır. Özde olan ulustur. Egemenlik onun olduğu gibi, yönetim hakkı da onundur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tüm programlarının dayanağı şu 2 temel ilkedir: Tam bağımsızlık, kayıtsız şartsız ulusal egemenlik. Birinci ilkenin açıklanması ulusal ant (Misak-ı Milli) idi. İkinci ve yaşamamız için gerekli olan ilkenin belirgin biçimi ise anayasa Teşkilatı Esasiye Kanunu'dur.

Türk kuvvet ve zekâsının yenmediği ve yenemeyeceği güçlük yoktur.

Millet geleceğini doğrudan doğruya eline aldı ve ulusal egemenlik ve hükümdarlığını bir kişiye değil, vatandaşlarından seçilmiş vekillerinden oluşan Büyük Meclis'te temsil ettirdi. İşte o meclis, yüce meclisimizdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Bu egemenlik durağının hükümetine Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti derler. Bundan başka bir hükümdarlık makamı, durağı, bundan başka bir hükümet kurulu yoktur ve olamaz.

Türk milleti güzel her şeyi, her medeni şeyi, her yüksek şeyi sever, takdir eder. Fakat muhakkaktır ki, her şeyin üstünde takdir ettiği bir şey varsa o da kahramanlıktır.

Türk milleti insanlık âleminin samimi bir ailesidir.

23 Nisan Türkiye ulusal tarihinin başlangıcı ve yeni bir dönüm noktasıdır. Bütün bir düşmanlık dünyasına karşı başkaldıran Türkiye halkının, Türkiye Büyük

Millet Meclisi'ni meydana getirmek konusundaki yamanlığını belirtir.

Türk milletine doğru ve güzeli veriniz, anlatınız, muhakkak kucaklar.

Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına Türk Milleti denir! Dünya yüzünde ondan daha büyük, ondan daha eski bir yurt, ondan daha temiz bir millet yoktur ve bütün insanlık tarihinde görülmemiştir.

Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur.

Türk, öğün, çalış, güven.

Şunu söylemeliyim ki; biz her araçtan yalnız ve ancak bir ülkü için yararlanırsınız. O ülkü şudur: Türk ulusunu, uygar toplumlar içinde yaşadığı kata yükseltmek ve Türk Cumhuriyeti'ni sarsılmaz temeller üzerinde, her gün daha çok güçlendirmek; bunun için de, zorbalık düşüncesini öldürmek.

İki Mustafa Kemal vardır: Biri ben, et ve kemik, geçici Mustafa Kemal... İkinci Mustafa Kemal, O'nun ben kelimesiyle ifade edemem; O, ben değil, bizdir! O, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat ve büyük ülkü için uğraşan aydın ve savaşçı bir topluluktur. Ben, onların rüyasını temsil ediyorum. Benim teşebbüslerim, onların özlemini çektikleri şeyleri tatmin içindir. O Mustafa Kemal sizsiniz, hepinizsiniz.

Geçici olmayan, yaşaması ve başarılı olması gereken Mustafa Kemal O'dur!

Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli, kahramanlığı ve Türk kültürüdür.

Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.

Büyük ölümlere matem gerekmez, fikirlerine bağlılık gerekir.

Türk'ün haysiyeti, onuru ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür.

Türkler, demokrat, hür ve sorumluluklarını bilen vatandaşlardır; Türk Cumhuriyeti'nin kurucuları ve sahipleri bizzat kendileridir.

Bilim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her ulus kişinin kafasına koyacağız. Bilim ve fen için kayıt ve şart yoktur.

Ben, manevî miras olarak hiçbir nass-ı katı, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevî mirasım, ilim ve akıldır. Benden sonrakiler, bizim aşmak zorunda olduğumuz çetin ve köklü müşkülât önünde, belki gayelere

tamamen eremediğimizi, fakat asla taviz vermediğimizi, akıl ve ilmi rehber edindiğimizi tasdik edeceklerdir. Zaman süratle dönüyor, milletlerin, cemiyetlerin, fertlerin saadet ve bedbahtlık telâkkileri bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve ilmin gelişimini inkâr etmek olur.

Bir ulusun asker ordusu ne kadar güçlü olursa olsun, kazandığı zafer ne kadar yüce olursa olsun, bir ulus ilim ordusuna sahip değilse, savaş meydanlarında kazanılmış zaferlerin sonu olacaktır. Bu nedenle bir an önce büyük, mükemmel bir ilim ordusuna sahip olma zorunluluğu vardır.

Geçmişte sayısız uygarlık kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu kanıtlamak için, yapmamız gereken şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz; bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok büyük işlerimiz vardır. Bilimsel çalışmalar da bunlar arasındadır. Beni seven arkadaşlarıma tavsiyem şudur: Kendiniz için değil, fakat bağlı olduğunuz millet için el birliği ile çalışalım; çalışmaların en yükseği budur!

Benim, Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevî mirasçılarım olurlar.

İlim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişmesini kavramak ve izlemek şarttır.

Hayatımın bütün devrelerinde olduğu gibi, son zamanların buhranları ve felâketleri arasında da bir dakika geçmemiştir ki, her türlü huzur ve istirahatımı, her nevi şahsî duygularımı milletin kurtuluşu ve mutluluğu adına feda etmekten zevk duymayayım. Gerek askerî hayatımın ve gerek siyasî hayatımın bütün ve bölümlerini işgal eden mücadelelerimde daima hareket kuralım, millî iradeye dayanarak milletin ve vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümek olmuştur.

Mektebin vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, iktisadiyatı, Türk şiir ve edebiyatı, bütün bedayiiyle inkişaf eder.

Pekâlâ, bilirsiniz ki benim bütün hayatımda bu ana kadar güttüğüm gaye, hiçbir vakit kişisel olmamıştır. Her ne düşünmüş ve her neye girişmiş isem, daima memleketin, milletin ve ordunun adına ve menfaatine olmuştur. Hiçbir zaman şahsımın üstünlüğünü ve sivrilmemi göz önüne almamışımdır.

Memleket ve milletin kurtuluşu ve mutluluğu için çalışmaktan başka bir maksadım yoktur. Bu, bir insan için kâfi bir sevinç ve haz temin eder. Benimle beraber olan arkadaşlarım, bütün vatandaşlarım da aynı maksadı takip etmektedirler. Şahsî ve ailevî huzur ve mutluluğun, milletin huzur ve mutluluğuyla ayakta

durduğunu, memleketin güvenlik ve dokunulmazlığıyla mümkün olduğunu gerçek ve ciddî bir surette anlamışlardır. Ben ve benimle beraber olanlar, hedefimizin yüceliğine, yolumuzun doğruluğuna eminiz. Bunda asla şüphe ve tereddüdümüz yoktur. Milletimizin, Türk milletinin yakın, uzak tarihine lüzumu kadar bilgimiz vardır, mazinin derslerini, bugünün ve geleceğin hayatı için göz önünde tutmak dikkatinden mahrum değiliz. Yaptığımız hizmetlerle övünmüyoruz. Yapacağımız hizmetlerin, iftihar sebebi olabileceği ümidiyle avunuyoruz.

Toplumu gerçek amacına, gerçek mutluluğuna ulaştırmak için iki orduya gerek vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri ulusun geleceğini yoğuran bilim ordusudur. Bu ordulardan her ikisi de aynı derece gerekli, kıymetlidir, her ikisi de hayatidir. Ancak bilim ordusunun kıymet ve kutsallığını anlatmak için şunu söyleyeyim ki, bilim ordusu, ölen ve öldüren birinci orduya, niçin ölüp, niçin öldürdüğünü öğreten ordudur.

Beni övme sözlerini bırakınız; gelecek için neler yapacağız, onları söyleyin!

Benim ihtiraslarım var, hem de pek büyükleri; fakat bu ihtiraslar, yüksek mevkiler işgal etmek veya büyük paralar elde etmek gibi maddî emellerin tatminiyle ilgili bulunmuyor. Ben bu ihtiraslarımın gerçekleşmesini, vatanıma büyük faydaları dokunacak,

bana da gerektiği gibi yapılmış bir vazifenin canlı iç rahatlığını verecek büyük bir fikrin başarısında arıyorum. Bütün hayatımın ilkesi, bu olmuştur. Ona çok genç yaşında sahip oldum ve son nefesime kadar da onu koruyacağım.

Ülkemizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı yenen başarının gizemi nerededir bilir misiniz? Orduların yönetiminde bilim ve fen esaslarını yol gösterici almaktır. Ulusumuzu yetiştirmek için asıl olan okullarımızın, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu izleyeceğiz. Evet, ulusumuzun, siyasi, sosyal yaşamında, ulusumuzun düşünce eğitiminde de yol göstericimiz bilim ve fen olacaktır.

Allah bilir, hayatımda bugüne kadar orduya faydalı bir üye olabilmekten başka vicdanî bir emel edinmedim. Çünkü vatanın korunması, milletin mutluluğu için her şeyden evvel ordumuzun, eski Türk ordusu olduğunu dünyaya bir daha ispat lüzumuna çoktan inanmış idim. Bu inanca ait emellerimin şiddeti, ihtimal beni pek ziyade aşırı davranışlı göstermişti. Fakat zaman, saf ve temiz dimağlardan doğan fikrî gerçekleri -kabulünden çekinilse dahi- uygulattırır.

Bütün vazifelerin üstünde bizim de bir vicdanî vazifemiz vardı; o da, herkesin sudan birtakım vazifeler yaptığı sırada hayatımızı, varlığımızı bu milletin

bağrına sokarak, onlarla beraber düşman karşısında uğraşmak olmuştur!

Gençler, cesaretimizi takviye ve idame eden sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık meziyetlerinin, vatan muhabbetinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız.

Ben vazifemin bitmediğini, yüklendiğim sorumluluğun da yüksek ve çetin olduğunu anlıyorum. Arkadaşlar, bu vazife bitmeyecektir; ben toprak olduktan sonra da devam edecektir! Ben seve seve, sevine sevine bütün varlığımı bu kutsal vazifeye vereceğim ve onun yüksek sorumluluğunu yüklenmekle mesut olacağım. Vazifeme başarı ile devam edebileceğim. Çünkü büyük milletimizin kalp ve vicdanında bana karşı sarsılmaz bir güven ve itimat taşımakta olduğunu görüyorum. Bu benim için büyük kuvvettir, büyük yetkidir.

Biz, eğer millet ve tarih önünde herhangi bir hata işliyorsak, bunun sorumluluğunu vicdan ve sağduyumuzda hissetmekten ve ödemekten, hiçbir zaman çekinecek insanlar değiliz.

Genç fikirli demek, doğruyu gören ve anlayan gerçek fikirli demektir.

Her şeye rağmen muhakkak bir nura doğru yürümekteyiz. Bende bu imanı yaşatan kuvvet, yalnız aziz

memleket ve milletim hakkındaki payansız muhabbetim değil; bugünün karanlıkları, ahlaksızlıkları, şarlatanlıkları içinde sırf vatan ve hakikat aşkıyla ziya serpmeye ve aramaya çalışan bir gençlik gördüğüm-dendir.

Millet ve memleketin sayesinde kazanılan rütbe ve refahın bir ehemmiyeti, bir kutsallığı vardır. Biz bunlardan, ancak yine bu aziz millet ve memlekete borçlu olduğumuz son bir namus vazifesini yapmak için ayrıldık. Milletın kendi hayatını kurtarmak, kendi meşru hakkını müdafaa etmek için çıkardığı sese iştirak etmek, her kendini bilen vatandaşın vazifesidir. Eğer bu millet, bu memleket parçalanacak olursa umumî şerefsizliğin yıkıntısı altında, şunun bunun kişisel şerefi de parça parça olur. Biz, o umumî şerefi kurtarabilmek için harekete gelen millete ruhumuzla iştirak ettik, iştirakimize mâni olabilecek şahsî rütbeleri, mevkileri de umumî şerefi kurtarmaya yönelik bir gaye uğruna feda ettik.

Siz genç arkadaşlar, yorulmadan beni takibe ahdetmişsiniz. İşte ben bu sözden çok duygulandım.

Ben, gerektiği zaman, en büyük hediyem olmak üzere Türk milletine canımı vereceğim.

Mal ve mülk, bana ağırlık veriyor. Bunları, soylu milletime geri vermekle büyük ferahlık duyuyorum.

Zenginlikten ne çıkar; insanın serveti, kendi manevî şahsiyetinde olmalıdır!

Yorulmadan beni takip edeceğinizi söylüyorsunuz. Fakat arkadaşlar yorulmamak ne demek? Elbette yorulacaksınız. Benim sizden istediğim şey yorulmamak değil, yorulduğunuz zaman dahî durmadan yürümek, yorulduğunuz dakıkada dinlenmeden beni tâkip etmektir. Yorgunluk, her insan için tabii bir hâlettir. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek mânevî bir kuvvet vardır ki, bu kuvvet yorulanları dinlendirmeden yürütür.

Hürriyet ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben, milletimin ve büyük ecdadımın en kıymetli mirasından olan bağımsızlık aşkı ile yaratılmış bir adamım! Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından tanıyanlarca bu aşkım bilinir. Bence bir millette şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın yerleşmesi ve yaşaması, mutlaka o milletin hürriyet ve bağımsızlığına sahip olmasına bağlıdır. Ben şahsen, bu saydığım özelliklere çok ehemmiyet veririm ve bu özelliklerin kendimde varlığını iddia edebilmek için milletimin de aynı özellikleri taşımasını şart ve esas bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evlâdı kalmalıyım! Bu sebeple millî bağımsızlık, bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri gerektirdiği takdirde insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet gereğinden olan dostluk ve

siyaset münasebetlerini, büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin de bu arzusundan vazgeçinceye kadar amansız düşmanıyım!

Ölüme doğru en çok atılanlardan biriyim. Kurşun ve gülle yağmuru altında birçok muharebelere iştirak ettim. Hatta ölüm bir defa, kalbimin yanından sıyrarak geçti. Kalbimin üzerinde bir saat vardı ve bu saat, mermi parçasının şiddetini kırdı.

Her zaman tekrar mecburiyetinde kalıyor ve tekrarı da faydalı görüyorum ki, eğer ben milletime herhangi bir hizmette bulunmuşsam, eğer ben herhangi bir teşebbüste ön ayak olmuşsam, bu hizmet ve teşebbüsün temel kaynağı, saygılar ve sevgilerle bağlı olduğum, bundan sonra da saygı ve sevgiyle mutluluk ve refahına varlığını, hayatımı vereceğim aziz milletime, sizlere dayanmaktadır. Bir millette güzel şeyler düşünen insanlar, fevkalâde işler yapmaya kabiliyetli kahramanlar bulunabilir. Ama öyle kimse-ler yalnız başına hiçbir şey olamazlar; meğer ki bir umumî hissin ifadesi, temsilcisi olsunlar! Ben mil-letimin düşünce ve duygularını yakından tanımak-tan, aziz milletimde gördüğüm kabiliyet ve ihtiyacı belirtmekten başka bir şey yapmadım. Onun bu ka-biliyet ve duygularını sezip tanımakla övünüyorum. Milletimdeki, bugünkü zaferleri doğurabilecek özel-liği görmüş olmak... Bütün bahtiyarlığım işte bundan ibarettir.

Anadolu, en büyük hazinedir.

Arkadaşlarımız ve milletin bütün fertleri gibi, millî davamızda benim de emeğim geçmiş ise, bu çalışmada iş yapma kuvveti ve başarı varsa, bunu şahsıma atfetmeyiniz. Ancak ve ancak bütün milletin manevî şahsiyetine atfediniz. Ben, milletin bu yüksek, manevî şahsiyeti içinde bir naçiz fert olmakla bahtıyırım. Efendiler, millet bütünüyle manevî bir şahıs halinde ve bir birleşmiş kitle şeklinde belirdi ve bu yüce birliği koruyarak ona düşman olanları ortadan kaldırdı.

Milletimle yakından ve gösteriştan uzak karşılıklı görüşmenin zevkini, bahtıyarlığını anlatamam. Her ne vakit milletimin karşısında kendimi görsem, her ne vakit milletimin fertlerinden birkaçının yüzüne bak-sam, oradan ruh ve vicdanıma gelen ışık, benim için en kıymetli bir ilham ve verim alevi oluyor!

Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır. Bu söylediklerim hakikat olduğu gün, senden ve bütün medeni beşeriyetten dileğim şudur: Beni hatırlayınız.

30 Ağustos'ta sevk ve idare ettiğim muharebe, Türk Milleti'nin yanımda bulunduğu halde, idare ettiğim ilk ve son muharebedir. Bir insan kendini, milletle

beraber hissettiği zaman, ne kadar kuvvetli buluyor bilir misiniz? Bunu tarif müşküldür.

Hayatımda en büyük dayanak ve kuvvetim, vatandaşlarımdan gördüğüm itimat ve destektir. Bütün vazifelerimde manevî, vicdanî olan en büyük endişem, emanetinizin hürmet ve kutsallığına devamlı olarak dikkat etmektir.

Samimî olarak bu memleketin, bu milletin menfaatine yapılacak bir iş olsun, ben onu göz önüne almayayım; bu, mümkün değildir. Yalnız, işin gerçekten millete menfaati olmalı ve teklifin samimî olarak yapıldığına ben inanmalıyım.

Benim için dünyada en büyük mevki ve mükâfat, milletin bir ferdi olarak yaşamaktır. Eğer Cenab-ı Hak beni bunda muvaffak etmiş ise, şükrederim. Bugün olduğu gibi ömrümün nihayetine kadar milletin hizmetinde olmakla iftihar edeceğim.

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Şimdiye kadar millete yapamayacağım bir şeyi vaat etmedim. Ben yapacağım dediğim zaman, buna inananlar vardı. Buna rağmen hareket ettim. Görüyorsunuz ki başardık. Benim ve benimle çalışanların güveni vardır ki, yeni hedeflerimize de başarıyla

varacağız. Şimdiye kadar söylediklerimin gerçekleşmiş olması, bütün tasavvurlarımın beni yalanlamaması, milletin ciddî ve samimî olarak bana yardımcı ve destek olmasıyla mümkün olmuştur. Onun için yeni gayelere erişmek için de bu yardım ve desteğe ihtiyacım vardır; onu benden esirgemeyiniz!

Benim şan ve şerefimden bahsetmek de hatadır. İyi dinleyiniz öğüdüm budur ki, içinizden herhangi bir adam çıkar, şan, şeref davası güder ve benzersiz olmak isterse, başınızın belasıdır; ilk önce kafası kırılacak adam budur! Mensup olduğum Türk milletinin şan ve şerefi varsa, benim de bir ferdi olmak sıfatıyla şanım şerefim vardır, asla başka değilim.

Ben, 1919 yılı mayısı içinde Samsun'a çıktığım gün elimde maddi hiçbir kuvvet yoktu. Yalnız büyük Türk milletinin soyluluğundan doğan ve benim vicdanımı dolduran yüksek ve manevi bir kuvvet vardı. İşte ben bu ulusal kuvvete, bu Türk milletine güvenerek işe başladım.

Ben zannediyorum ki, millet fertlerinin hiçbirinden fazla yüksekliğe sahip değilim. Bende fazla girişim görüldüyse bu benden değil, milletin bileşkesinden çıkan bir girişimdir. Sizler olmasaydınız, sizlerin vicdanî eğilimleriniz bana dayanak noktası teşkil etmemiş olsaydı; bendeki girişimlerin hiçbirisi olmazdı. Millete ait meziyetleri yalnız şahıslara bırakan anlayış, eski idarelerin sistem ve usul meselesinden doğuyordu.

Vaktiyle mevcut devlet ve devletlerin kuruluş şekli, sadece bir şahsın menfaatlerini ve arzularını tatmine yönelmiş idi. Şahısların bu arzu ve emellerine hizmet eden millet, gösterilen büyüklüklerin şerefinden asla payını alamaz, ancak hata ve beceriksizlik olursa onlar millete yüklenirdi. Bugün bu hâl mevcut değilse, millet kendi büyüklüğünü olduğu gibi dünyaya göstermişse, fazlalık bende değil, bugünkü idarenin niteliğindedir. Bu şekil mevcut oldukça, bu mevkie çıkacak herkesin yapacağı şey bundan başka türlü olamaz.

Ben manevî miras olarak hiçbir nas-ı katı, hiçbir dogma, hiçbir donmuş, kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevî mirasım ilim ve akıldır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse manevî mirasçılarım olurlar.

Sizden olan bir şahsa, sizden fazla ehemmiyet vermek, her şeyi milletin bir ferdinin şahsiyetinde odaklaştırmak, geçmişe, bugüne, geleceğe, bütün bu zamanlara ait bir toplumun meselelerinin aydınlatılması ve belirtilmesini yüksek bir topluluğun tek bir şahsiyetinden beklemek elbette ki lâıyk değildir, elbette ki lâzım değildir.

Ben düşündüklerimi, sevdiklerime olduğu gibi söylerim. Aynı zamanda gerekli olmayan bir sırrı kalbimde taşımak kudretinde olmayan bir adamım.

Çünkü ben, bir halk adamıyım. Ben düşündüklerimi daima halkın önünde söylemeliyim. Yanlışım varsa halk beni yalanlar. Fakat şimdiye kadar bu açık konuşmada halkın beni yalanladığını görmedim.

Benim Türk milletine, Türk cemiyetine, Türklüğün istikbaline ait ödevlerim bitmemiştir, siz onları tamamlayacaksınız. Siz de sizden sonrakilere benim sözümü tekrar ediniz.

Ben, ancak daha iyisini yapabildiğim şeyi tahrip edebilirim; yapamayacağım şeyi de tahrip edemem.

Ben o adamım ki; ordunun memleketi, milleti muhakkak bir neticeye götürebileceği noktalarda emir veririm. Fakat ilim ve bilhassa sosyal ilim sahasına dâhil işlerde ben emir vermem. Bu alanda, isterim ki bana bilginler doğru yolu gösterebilirler. Onun için, siz kendi ilminize, kültürünüze güveniyorsanız, bana söyleyiniz. Sosyal ilmin güzel yönlerini gösteriniz, ben takip edeyim.

Bir hükümet iyi midir, fena mıdır? Hangi hükümetin iyi veya fena olduğunu anlamak için, “Hükümetten gaye nedir?” bunu düşünmek lazımdır. Hükümetin iki hedefi vardır. Biri milletin korunması, ikincisi milletin refahını temin etmek. Bu iki şeyi temin eden hükümet iyi, edemeyen fenadır.

Ben, sadece evlenmek için evlenmek istemiyorum. Vatanımızda yeni bir aile hayatı yaratmak için önce kendim örnek olmalıyım. Kadın böyle umacı gibi kalır mı?

Hayat kısadır. Bunu kutlama ve taçlandırma için, insanların genellikle makul gördükleri vasıta evliliğidir. Bu umumî kurala uymayanlar, pek sınırlı ve müstesnadırlar. Bu istisnaları oluşturanlar da, esas kuralın fenalığından değil ve fakat tersine bu güzel kurala inanmadan kendilerini meneden sebeplerin mahkûmu olduklarından, belki evlenmiş olmaktan korktuklarından fazla bedbaht olanlardır. İnkâr edilmez bir gerçektir ki insanlar, hayat, kadınsız olamaz. Evli olanlar, hayatın vazgeçilmezini temin etmiş ve bütün düşünce ve isteklerini bir maksat, bir meslek, bir amaca yöneltmiş olur. Ancak talih, eşlerin ruh ve kalplerini iyi geçindirsin! Türk Milleti'nin dili Türkçedir. Türk Dili, Türk Milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk Milleti, geçirdiği nihayetsiz felaketler içinde; ahlakını, törelerini, hatıralarını, menfaatlerini, kısacası bugün kendi milliyetini tamamlayan her şeyini dili sayesinde muhafaza etmiştir. Türk Dili, Türk Milleti'nin kalbidir, zihnidir.

Bir kelime ile ifade etmek gerekirse, diyebiliriz ki yeni Türkiye Devleti bir halk devletidir; halkın devletidir. Mazi kurumları ise bir şahıs devleti idi, şahıslar devleti idi.

Her yerde dert, şikâyet dinliyoruz. Her taraf derin bir yokluk, maddi manevi bir perişanlık içinde. Ferahlatıcı pek az şeye rastlıyoruz. Mateessüf memleketin hakiki durumu bu işte. Bunda bizim günahımız yok. Uzun yıllar, hatta asırlarca dünyanın gidişinden gafil, birtakım şuursuz idarecilerin elinde kalan bu cennet memleket, düşe düşe şu acınacak duruma düşmüş.

Birbirimize daima gerçeği söyleyeceğiz. Felaket ve sadet getirsin, iyi ve fena olsun, daima gerçekten ayrılmayacağız.

İleri milletler seviyesine erişmek işini bir yılda, beş yılda, hatta bir nesilde tamamlamak da imkânsızdır. Biz şimdi o yol üzerindeyiz. Kafiye hedefe doğru yürütmek için insan takatinin üstünde gayret sarf ediyoruz.

Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısı! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz; kızlar, çocuklar!

Bir işin ahlâki bir kıymeti olması, ayrı ayrı insanlardan daha ulvî bir membadan sadır olmasıdır. O memba cemiyettir; millettir.

Filhakika, ahlâkiyet, hususî fertlerden ayrı ve bunların fevkinde, ancak içtimaî, millî olabilir. Milletin içtimaî nizam ve sükûnu hal ve istikbalde refahı, sadeti, selâmeti ve masuniyeti, medeniyette terakki ve tealisi için insanlardan, her hususta alâka, gayret, nefsin feragatini icap ettiği zaman seve seve nefsinin fedasını talep eden millî ahlâktır. Mükemmel bir millette millî ahlâkiyet icapları, o millet efradı tarafından adeta muhakeme edilmeksizin vicdanî, hissî bir saikle yapılır. En büyük millî his, millî heyecan işte budur.

Birçok zaferler kazandım. Fakat bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.

Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam; yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.

Ben başkalarının yaptığı ilkelere değil, ancak kendi ilkelerime uyarım.

Benim gözümde hiçbir şey yoktur; ben yalnız liyakat âşığıyım.

Hiçbir zaman şahsî gücenikliklerimi, birtakım olumsuz girişimlerle tatmine kalkmak adîliğine tenezzül etmem.

Ahlâkın millî, içtimaî olduğunu söylemek ve maşerî vicdanın bir ifadesidir demek, aynı zamanda ahlâkın mukaddes sıfatını da tanımaktır. Ahlâk mukaddestir; çünkü aynı kıymette eşi yoktur ve başka hiçbir nevi kıymetle ölçülemez.

Benim müstesna olduğuma dair bir kanım yoktur.

Ben ölürsem soylu milletimizin beraber yürüdüğü-müz yoldan asla ayrılmayacağına eminim; bununla gönlüm rahat!

Bilelim ki, kazandığımız başarı ulusun kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Aynı başarıları ileride de kazanmak istiyorsak, aynı temele dayanalım ve aynı yolda yürüyelim.

Ahlâk mukaddestir; çünkü, en büyük ahlâki şeniyet sahibi bir faile racidir. O fail, yalnız ve ancak cemiyettir. Ondan başka bir fail yoktur. Ülûhiyette, tim-salî bir şekilde düşünülmüş cemiyet dahi münde-miştir. Çünkü, vicdanlarımız üzerinde müessir olan ruhî hayat, cemiyetin efradı arasındaki amel ve ak-sülâmellerden teşekkül eder. Filhakika cemiyet, ke-sif bir fikrî ve ahlâki faaliyet mihrakıdır.

Kanaatim odur ki; muhakkak surette birleşmede kuvvet vardır. Kooperatif yapmak; maddi ve manevi kuvvetleri, zekâ ve maharetleri birleştirmektedir. Yoksa bir zayıf ile bir kuvvetlinin birleşmesinden

bahsetmiyorum. Birleşmenin böylesi zayıf olanın kuvvetliye esir olması demektir.

Felâket başa gelmeden evvel, onu önleyecek ve ona karşı savunulacak gerekleri düşünmek lazımdır. Geldikten sonra dövünmenin faydası yoktur.

Ordumuz, milletin ilerleme ve yükselme adımlarına öncü olmuştur. Milletimizin bütün inkılâplarında birinci adımı işgal etmiştir. Diğer milletlerde, ordu ile millet yekdiğeriyle daima karşı karşıyadır. Hâlbuki iş bizde tamamıyla tersinedir.

Ülke tehlikeye düşerse, bunun sorumluluğu komutanlara aittir!

Bütün ümidim gençliktedir.

Biz, her vasıttan yalnız ve ancak bir tek temel görüşe dayanarak yararlanıyoruz. O görüş şudur: Türk milletini medenî dünyada lâıyk olduğu mevkie yükseltmek, Türkiye Cumhuriyeti'ni sarsılmaz temelleri üzerinde her gün daha çok güçlendirmek ve bunun için de istibdat fikrini öldürmek...

Bizim barış ülküsüne ne kadar bağılı olduğumuzu, bu ülkünün güvenlik altına alınmasındaki dileğimizin ne kadar esaslı bulunduğunu izaha lüzum görmüyorum.

Herkes ulusal görevini ve sorumluluğunu bilmeli, memleket meseleleri üzerinde o düşünceyle, düşünüp çalışmayı görev edinmelidir.

Kendiniz için değil, bağlı bulunduğunuz ulus için elbirliği ile çalışınız. Çalışmaların en yükseği budur.

Bugün hepimize düşen ortak görev; ulusal değerlere, bilince, Cumhuriyet'e sahip çıkmak, Çanakkale'yi, Kurtuluş Savaşı'nı kazanan ruhu korumak ve bu bilinci gelecek kuşaklara aktarmaktır. Türk Ulusu dili, kültürü, tarihi ve saygın kimliğiyle aydınlık yarınlara el ele güçlü biçimde yürüyecektir.

Bunca asırlarda olduğu gibi, bugün dahi, milletlerin bilgisizliğinden ve taassubundan istifade ederek birbir türlü siyasi ve şahsı maksat ve menfaat temini için dini alet ve vasıta olarak kullanmak teşebbüsünde bulunanların, içeride ve dışarıda varlığı, bizi bu konuda söz söylemekten ne yazık ki henüz uzak bulundurmuyor.

Bütün ilerlemeler, insan fikrinin eseridir. Fikri harekete getirmek, birinci işimiz olmalıdır. Bir kere millet benliğine hâkim olsun ve düşünebilsin, yeter! Başlangıçta hatalı düşünse de, az zaman sonra bu hatayı düzeltebilir. Fikir bir kere faaliyete başladı mı, her şey yavaş yavaş düzene girer ve düzelir. Fikrin serbest hareketi ise, ancak bireyin düşündüğünü serbest olarak söylemek, yazmak ve verdiği karara göre

her türlü girişimde bulunmak serbestisine sahip olmakla mümkündür.

Öğretmenler! Cumhuriyet sizden düşünceleri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.

Türk Milleti yeni bir iman ve kesin bir milli azim ile yeni bir devlet kurmuştur bu devletin dayandığı esaslar “Tam Bağımsızlık” ve “Kayıtsız Şartsız Milli Egemenlik”ten ibarettir. Yeni Türkiye devletinin yapısının ruhu Milli Egemenliktir. Milletin Kayıtsız Şartsız Egemenliğidir...

Hiçbir şeye ihtiyacımız yok, yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır; çalışkan olmak!

Biz büyük bir inkılâp yaptık. Memleketi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük.

Devrimin amacını kavramış olanlar sürekli olarak onu koruma gücüne sahip olacaklardır.

Büyüklik odur ki hiç kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın, memleket için gerçek ülkü neyse onu göreceksin, o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır. Herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır. İşte sen bunda karşı koyuşları yok eden olacaksın. Önüne sayılamayacak güçlükler yığacaklardır. Kendini büyük değil küçük, zayıf, araçsız, hiç sayarak, kimseden yardım gelmeyeceğine

inanarak bu güçlükleri aşacaksın. Ondan sonra sana “büyüksün” derlerse, bunu diyenlere de güleceksin.

Muallimler! Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır.

Ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız zemin hazırladı... Gerçek zaferi siz kazanacak ve devam edeceksiniz ve mutlaka başarılı olacaksınız.

Cumhuriyet, ahlâkî fazilete dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. Sultanlık, korku ve tehdide dayanan bir idaredir. Cumhuriyet idaresi faziletli ve namuslu insanlar yetiştirir. Sultanlık, korkuya ve tehdide dayandığı için korkak, alçak, sefil ve rezil insanlar yetiştirir. Aradaki fark bunlardan ibarettir.

Türkiye Cumhuriyetinin, özellikle bugünkü gençliğine ve yetişmekte olan çocuklarına hitap ediyorum: Batı senden, Türk'ten çok geriye. Manada, fikirde, tarihte bu böyleydi. Eğer bugün batı teknikte bir üstünlük gösteriyorsa, ey Türk Çocuğu, o kabahat da senin değil, senden öncekilerin affedilmez ihmalinin bir sonucudur. Şunu da söyleyeyim ki, çok zekisin! Bu belli. Fakat zekânı unut! Daima çalışkan ol...

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden mahrum bir millet, henüz bir millet adını alma yeteneği kazanmamıştır.

Cumhuriyeti kuranlar onu korumaya da muktedir olmalıdır.

Tarihi yaşadığımız gibi yazdık, fakat geleceği cumhuriyete inananlara, onu koruyanlara ve yaşatacaklara emanet etmek lazımdır.

Asıl önemli olan ve memleketi temelinden yıkan, halkını esir eden, içindeki cephenin suskunluğudur.

Cumhuriyet idaresini, Cumhuriyetten söz etmeksizin milli hâkimiyet esasları içinde her an Cumhuriyet'e doğru yürüyen şekilde toplamaya çalışıyorduk.

İstiklal, istikbal, hürriyet, her şey adaletle kaimdir!

Cumhuriyeti, onun gereklerini yüksek sesle anlatınız. Cumhuriyet ilkelerini sevdiniz. Bunu kalplere yerleştirmek için hiçbir fırsatı ihmal etmeyiniz.

Cumhuriyet, yeni ve sağlam esaslarıyla, Türk milletini emin ve sağlam bir gelecek yoluna koyduğu kadar, asıl fikirlerde ve ruhlarda yarattığı güvenlik itibarıyla, büsbütün yeni bir hayatın müjdecisi olmuştur.

Öğretmenler! Cumhuriyet, fıkren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek karakterli muhafızlar ister. Yeni nesli bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir.

Öğretmen, yıllar sonra ödülünü alır.

Cumhuriyetçilik ve toplumsal inkılâp, lâiklik ve yenilik severlik, Türk'ün öz malı ve özelliği hâline geldiğini görmek, benim için büyük bir bahtiyarlık olacaktır.

Öğretmen bir kandile benzer, kendini tüketerek başkalarına ışık verir.

Söz konusu olan vatansa, gerisi teferruattır.

Çocukken fakirdim. İki kuruş elime geçince bunun bir kuruşunu kitaba verirdim. Eğer böyle olmasaydı bu yaptıklarımın hiç birini yapamazdım.

Devlet idaresinde bütün kanunlar, nizamlar, ilmin muasır medeniyete temin ettiği esas ve şekillere, dünya ihtiyaçlarına göre yapılır ve tatbik edilir. Din telakkisi vicdani olduğundan cumhuriyet, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı milletimizin muasır terakkisinde başlıca muvaffakiyet görür.

Öyle istiyorum ki, Türk Dili bilim yöntemleriyle kurallarını ortaya koysun ve her dalda yazı yazarlar, bütün terimleriyle çoğunluğun anlayabileceği güzel, ahenkli dilimizi kullansınlar.

Efendiler, bizim milletimiz vatani için, hürriyeti ve hakimiyeti için fedakar bir halktır; bunu ispat etti.

Okul, genç beyinlere insanlığa saygıyı, millet ve ülkeye sevgiyi, bağımsızlık onurunu öğretir.

Eğitim ve öğretimde uygulanacak yol, bilgiyi insan için fazla bir süs, bir zorbalık vasıtası, yahut medeni bir zevkten ziyade maddi hayatta muvaffak olmayı temin eden pratik ve kullanılması mümkün bir cihaz haline getirmektir.

Bilelim ki, milli benliğini bilmeyen milletler, başka milletlere yem olurlar.

Birçok güçlükler ve engeller karşısında bulunduğumuzu biliyoruz. Bunların hepsini inceleme ile gayret ve iman ile ve millet aşkının sarsılmaz kuvvetiyle birer birer çözüp sonuçlandıracağız. O millet aşkı ki, her şeye rağmen içimizde sönmez bir kuvvet, dayanıklılık ve ateş kaynağıdır.

Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız. Daha az zamanda, daha büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü, Türk

milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir. Çünkü Türk milleti milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir.

Milletimiz, yaptığı devrimlerin kıskanç savunucusudur da. Benliğinde bu erdemler yerleşmiş bir milleti, yürümekte olduğu doğru yoldan hiçbir kimse, hiçbir kuvvet alıkoyamaz.

Gençlerimiz ve aydınlarımız ne için yürüdüklerini ve ne yapacaklarını evvela kendi dimağlarında iyice kararlaştırmalı, onları halk tarafından iyice sindirimi ve kabulü mümkün bir hale getirmeli, onları ancak ondan sonra ortaya atmalıdır.

Arkadaşlar! Devrimimiz Türkiye'nin yüzyıllar için mutluluğunu üstlenmiştir. Bize düşen onu kavrayarak ve takdir ederek çalışmaktır.

Adımlarını, attığımız uygarlık ve yenilik adımlarına uydurmak istemeyenler ne talihsizdirler! Bu gibiler hâlâ milleti aldatacaklarını ümit ediyorlarsa bu ümitleri, kendilerinin zarara uğramalarından başka bir sonuç vermeyeceğine şimdiden emin olabilirler.

Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılâpların başarılı olduğının en kesin delilidir. Bunda başarılı olamayan milletlere ne yazıktır. Onlar, bütün başarılarına rağmen uygarlık alanında yüksek insanlık sıfatıyla tanınmaktan daima mahrum kalacaklardır.

Yurtta sulh, cihanda sulh.

Hakikaten memlekete hizmet etmek isteyenlerin kalbi açık olmalıdır; açık söylemelidir. Millet ile milleti sevk ve idare edenler çok açık görüşmelidirler. Olan şeyler ve yapılacak şeyler olduğu gibi ifade olunmalıdır. Yoksa safsatalar ile milleti aldatmak, onu birbirine düşürmek demektir. Kuralımız, daima millete karşı gerçekleri ifade olmalıdır. Milleti aydınlatma, bu demektir.

Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun olan idare, cumhuriyet idaresidir.

Yeni kuşak, en büyük cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır.

Bir millet eğitim ordusuna sahip olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak eğitim ordusuyla mümkündür.

Hiçbir tutarlı kanıta dayanmayan birtakım geleneklerin, inanışların korunmasında ısrar eden milletlerin ilerlemesi çok güç olur; belki de hiç olmaz. İlerlemede geleneklerin kayıt ve şartlarını aşamayan milletler, hayatı, akla ve gerçeklere uygun olarak göremez.

İleri hükûmetçiliğin ayırıcı özelliği halkı, kudretine olduğu kadar şefkatine de samimiyetle inandırabilmesidir. Büyük küçük bütün cumhuriyet memurlarında bu zihniyetin en geniş ölçüde gelişmesine önem vermek, çok yerinde olur.

İnkılâbın temellerini her gün derinleştirmek, desteklemek lazımdır. Birbirimizi aldatmayalım, uygar dünya çok ileridedir. Buna yetişmek, o uygarlık dairesine dâhil olmak mecburiyetindeyiz.

İnsanların hayatına, faaliyetine hâkim olan kuvvet yaratıcılık ve icat kabiliyetidir. İcadı ve yaratıcılığı yapabilen insanların ise, mutlaka kültürlü olmalarının şart olduğu tebarüz etmiştir.

Dünyanın her tarafından öğretmenler insan topluluğunun en fedakâr ve muhterem unsurlarıdır.

Kültür işlerimiz üzerine, ulusça gönüllerimizin titrediğini bilirsiniz. Bu işlerin başında da Türk tarihini, doğru temelleri üstüne kurmak, öz Türk diline değeri olan genişliği vermek için candan çalışmakta olduğumuzu söylemeliyim. Bu çalışmaların göz kamaştırıcı verimlere erişeceğine şimdiden inanabiliriz.

Kültür sınavımızı, yeni ve modern esaslara göre, teşkilatlandırmaya durmadan devam ediyoruz. Türk Tarih

ve Dil çalışmaları büyük inançla beklenen ışıklı verimlerini şimdiden göstermektedir.

Kadınlarımız için asıl mücadele alanı, asıl zafer kazanılması gereken alan, biçim ve kılıkta başarıdan çok, ışıkla, bilgi ve kültürle, gerçek faziletle süslenip donanmaktır. Ben muhterem hanımlarımızın Avrupa kadınlarının aşağısında kalmayacak, aksine pek çok yönden onların üstüne çıkacak şekilde ışıkla, bilgi ve kültürle donanacaklarından asla şüphe etmeyen ve buna kesinlikle emin olanlardanım.

Milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, doğuştan zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, millî birlik duygusunu sürekli olarak ve her türlü araç ve tedbirlerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür. Türk milletine çok yaraşan bu ülkü, onu bütün insanlığa gerçek huzurun temini yolunda kendine düşen uygar vazifeyi yapmakta başarıya ulaştıracaktır.

Millî hedef belli olmuştur. Ona ulaşacak yolları bulmak zor değildir. Önemli olan, çetin olan o yollar üzerinde çalışmaktır. Denebilir ki hiçbir şeye muhtaç değiliz. Yalnız tek bir şeye çok ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak. Toplumsal hastalıklarımızı incelersek temel olarak bundan başka, bundan önemli bir hastalık keşfedemeyiz; hastalık budur. O halde ilk işimiz bu hastalığı esaslı bir şekilde tedavi etmektir. Milleti çalışkan yapmaktır. Servet ve onun doğal

sonucu olan refah ve mutluluk, yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır.

Çalışmak demek, boşuna yorulmak, terlemek değildir. Zamanın gereklerine göre bilim ve teknik ve her türlü uygar buluşlardan azami derecede istifade etmek zorunludur.

Hiçbir zafer amaç değildir. Zafer, ancak kendisinden daha büyük bir amacı elde etmek için belli başlı bir vasıtaadır.

Zafer, bir fikrin istihsaline (elde edilmesine) hizmeti nispetinde kıymet (değer) ifade eder. Bir fikrin istihsaline dayanmayan bir zafer payidar olamaz (yaşayamaz). O, boş bir gayrettir.

Her büyük meydan muharebesinden, her büyük zaferin kazanılmasından sonra yeni bir âlem (dünya) doğmalıdır, doğar. Yoksa başlı başına bir zafer, boşa gitmiş bir gayret olur.

Neşeli olmayan insanlardan iki türlü şüphe edilir. Ya hastadır, yâhut o insanın başkalarına bildirmek istemediği bir kuruntusu vardır.

Basın milletin müşterek sesidir. Başlı başına bir kuvvet, bir okul, bir öncüdür.

Ölmek isteyen bir milleti hiçbir kuvvet kurtaramaz. Türk milleti ölmek istemez; o, daima yaşayacaktır efendiler!

Tam bağımsızlık, ancak ekonomik bağımsızlıkla mümkündür.

Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve çöküş vardır. Her ilerleyişin ve kurtuluşun anası hürriyettir.

Tam bağımsızlık, bizim bugün üzerimize aldığımız görevin özüdür. Bu görev, bütün ulusa ve tarihe karşı yüklenilmiştir.

Tarih bir milletin kanını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez.

Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin, devlet halinde varlığı kabul olunamaz.

Millete efendilik yoktur. Hizmet vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur.

Biz barış istiyoruz dediğimiz zaman tam bağımsızlık dediğimizi herkesin anlaması gerekir.

Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.

Tüketici yaşamak iyi değildir. Üretici olalım.

Tüm Türk toprakları kurtulmadıkça durmayacağım.

Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner.

Memleket mutlaka modern medeni ve yeni olacaktır. Bizim için bu hayat davasıdır.

Yeni Türkiye Devleti cihangir bir devlet olmayacaktır. Fakat yeni Türkiye Devleti bir ekonomi devleti olacaktır.

Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki tekniğin gerektirdiği şeyleri yapmaz, itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur.

Devrim yasası, eldeki yasaların üstündedir. Bizi öldürmedikçe, bizim kafalarımızdaki akımı boğmadıkça, başladığımız devrim ve yenilik bir an bile durmayacaktır. Bizden sonraki dönemlerde de böyle olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mana çıkarmak, intibah almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir.

Büyük başarılar, değerli anaların yetiştirdikleri seçkin çocukların yardımıyla meydana gelir.

Toplumdaki başarısızlığın sebebi, kadınlarımıza karşı gösterdiğimiz ihmal ve kusurdan doğmaktadır.

Türk dilinin sadeleştirilmesi, zenginleştirilmesi ve kamuoyuna bunların benimsetilmesi için her yayın aracından faydalanmalıyız. Her aydın hangi konuda olursa olsun yazarken buna dikkat edebilmeli, konuşma dilimizi ise ahenkli, güzel bir hale getirmeliyiz.

Bu memleket dünyanın beklemediği, asla umut etmediği ayrıcalıklı bir varoluşa sahne oldu. Bu sahne en az 7 bin senelik bir Türk beşiğidir. Beşik doğanın rüzgârıyla sallandı; beşiğin içindeki çocuk doğanın yağmurlarıyla yıkandı, o çocuk doğanın şimşeklerinden, yıldırımlarından, kasırgalarından evvela korkar gibi oldu sonra onlara alıştı; Onların oğlu oldu. Bir gün o doğa çocuğu, doğa oldu; şimşek, yıldırım, güneş oldu; Türk oldu... Türk budur. Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir.

Türk milleti, halk idaresi olan cumhuriyetle idare olunur bir Devlettir. Türk Devleti laikdir. Her reşit dinini seçmekte serbesttir.

Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılâpların amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağımıza uygun ve bütün mana ve biçimiyle uygar bir toplum haline değiştirmektir.

Bütün dünya bilsin ki, benim için bir yandaşlık vardır: Cumhuriyet yandaşlığı, düşünsel ve toplumsal devrim yandaşlığı. Bu noktada yeni Türkiye topluluğunda, bir bireyi bunun dışında düşünmek istemiyorum.

Savaş zaruri ve hayati olmalıdır. Milletin hayatı tehlikeye maruz kalmadıkça savaş bir cinayettir.

Türkiye emperyalizme karşı mücadelesiyle iyi örnek olmuşsa bundan çok büyük mutluluk duyacağım.

Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız.

Tam bağımsızlık, ancak mali bağımsızlık ile mümkündür. Bir devletin maliyesi bağımsızlıktan yoksun olunca, o devletin bütün hayat ışıklarında bağımsızlık felç olur.

Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye muhalif değiliz. Biz sadece din işlerini, millet ve devlet işleriyle karıştırmamaya çalışıyor, kasde ve fiile dayanan taassupkâr hareketlerden sakınıyoruz.

Süngülerle, silahlarla ve kanla kazandığımız askeri zaferlerden sonra, kültür, bilim, fen ve ekonomi alanlarında da zaferler kazanmaya devam edeceğiz.

Zafer, “Zafer benimdir” diyebilenindir. Başarı ise, “Başaracağım” diye başlayarak sonunda “Başardım” diyebilenindir.

Türkler, bütün uygar milletlerin dostlarıdır.

Egemenlik verilmez, alınır.

Türk Milleti bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı var olmalarının yegâne koşulu olarak kabul etmiş cesur insanların torunlarıdır. Bu millet hiçbir zaman hür olmadan yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır.

Milletimiz davranışlarında ve gayretlerinde sarsılmaz bir bütünlük gösterdiği için başarılı olmuştur.

Ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun, istiklâl-den mahrum bir millet, medenî insanlık karşısında

uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye lâayık sayılamaz.

Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir. Bundan ötürü, ya bağımsızlık, ya lm!

Türk milletinin tarihi bir niteliğı de güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Türk milletinin büyük millet olduğunu bütün medeni âlem, az zamanda, bir kere daha tanıyacaktır...

Uygarlık yolunda başarı yenileşmeye bağlıdır. Sosyal hayatta, iktisadi hayatta, ilim ve fen sahasında başarılı olmak için yegâne gelişme ve ilerleme yolu budur.

Türk esirlik kabul etmeyen bir millettir.

Vicdan hürriyeti mutlak ve taarruz edilmez, ferdin tabi haklarının en mühimlerinden tanınmalıdır.

Türk milletinin son yıllarda gsterdiğı harikaların yaptığı siyasi ve sosyal inkılâpların gerçek sahibi kendisidir. Milletimizde bu kabiliyet ve tekâmül var olmasaydı, onu yaratmaya hiçbir kuvvet ve kudret yeterli olamazdı.

Yabancı bir devletin himaye ve desteğini kabul etmek, insanlık özelliklerinden mahrumiyeti, beceriksizlik ve miskinliği itraftan başka bir şey değildir.

Benim hayatta yegâne fahrim, servetim Türklükten başka bir şey değildir.

Zamanında kitaplar karıştırdım. Hayat hakkında filozofların ne dediklerini anlamak istedim. Bir kısmı her şeyi kara görüyordu. “Mademki hiçiz ve sıfıra varacağız, dünyadaki geçici ömür sırasında sevinç ve mutluluğa yer bulunmaz” diyorlardı. Başka kitaplar okudum, bunları daha akıllı adamlar yazmışlardı. Diyorlardı ki: “Mademki sonu nasıl olsa sıfırdır, hiç olmazsa yaşadığımız sürece şen ve neşeli olalım.” Ben kendi karakterim bakımından ikinci hayat görüşünü beğeniyorum, fakat şu sınırlar içinde: Bütün insanlığın varlığını kendi şahıslarında gören adamlar zavalıdır. Besbelli ki, o adam birey sıfatı ile yok olacaktır. Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.

Dünyada hayat için, insanca yaşamak için bağımsızlık lâzımdır. Bağımsızlık sahibi olmak için kuvvet sahibi olmak ve bunun için mevcudiyetini ispat etmek icap eder. Kuvvet ordudur. İngilizler, milletimizi bağımsızlıktan mahrum etmek için pek tabii olarak evvelâ onu ordudan mahrum etmek çarelerine başvurdular..

Kurumlar için en önemli sermaye: Zekâ, dikkat ve iffettir. Teknik ve metodik çalışmasını bilmektir. Bu inançla işe başlarsanız mutlaka başarırırsınız.

Özgürlüğünü ve bağımsızlığını korumak yolunda savaş vermeyi bilmeyen uluslar için yaşama hakkı yoktur. Bu uğurda savaş gereklidir.

Dünyada her millet, icraatına tahammül ettiği hükümetin mesuliyetine ortak sayılır.

Bir şahsın yaşadıkça memnun ve mutlu olması için lazım gelen şey, kendisi için değil, kendisinden sonra gelecekler için çalışmasıdır. Anlayışlı bir adam, ancak bu şekilde hareket edebilir.

Ben en iyi siyasetin, her türlü anlamıyla en çok güçlü olmakta bulunduğunu kabul ederim. En çok güçlü olmak deyiminden anladığımın, yalnız silah gücü olduğunu sanmayınız. Tersine, bu bence güç toplamını oluşturan etkinliklerin sonuncusudur. Bence en çok güçlü olmak, bilim bakımından, teknik bakımından ve ahlak bakımından güçlü olmaktır. Çünkü bu saydığım değerlerden yoksun bir ulusun bireylerinin en son silahlarla donatıldığını tasarlırsak bile güçlü olduğunu kabul etmek doğru olmaz. Bugünkü insanlık toplumunda insan olarak yer alabilmek için, huzur ve sükûn ile ama kesinlikle özgürlük ve bağımsızlığı kurarak, çok sürekli çalışmak gerektiğine inanmış bulunuyorum.

Araplarla tanışınca dek Türk'ün devlet, hukuk, adalet gibi medeni kavramlara; namus, vicdan, erdem gibi yüksek duygulara birer Türkçe ad vermemiş olduğu düşünülebilir mi? Türk'ün yurdundan dilsiz çıkmadığına -hâlâ- akıl erdiremeyen gafiller (aymazlar) var...

Benim manevi mirasım bilim ve akıldır. Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır... Zaman süratle ilerliyor. Milletlerin, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini yadsımak olur.

Efendiler, Türk yurdunu ele geçirmek düşüncesini, Türk'ü tutsak etmek düşünüyü, genel, yaygın bir düşünceye dönüştürmeye çalışanların... Layık oldukları sondan kurtulamamış olduklarını gözlerimizle gördük.

Türk Ulusu'nun burada elde ettiği yengi kadar kesin sonuç veren ve yalnız bizim tarihimize değil, tüm dünya tarihine yeni bir akış vermekte kesin etkide bulunan bir meydan savaşı anımsamıyorum.

Hiç kuşku duyulmamalıdır ki, yeni Türk devletinin, genç Türk Cumhuriyeti'nin temeli burada güçlendirildi.

Sonsuzluğa değin sürecek olan yaşamı burada taçlandı...

Efendiler, bu pek büyük yenginin türlü etkenlerinin üstünde en önemlisi ve yücesi, Türk ulusunun bağısız ve koşulsuz olarak egemenliğini eline almış olmasıdır. Bu olayın tarihimizde ve bütün cihanda ne büyük, ne verimli bir devrim olduğunu açıklamaya gerek görmem. Ulusumuzun uzun yüzyıllardan beri hanlar, hakanlar, sultanlar, halifeler elinde, onların baskı ve ezinci altında ne denli ezildiğini, onların açgözlülüklerini doyurma yolunda ne denli büyük yıkımlara ve yitiklere uğradığını düşünürsek; Ulusumuzun egemenliğini eline almış olması olayının tüm ululuk ve önemi gözlerimizin önünde belirir...

Saraylarının içinde Türk'ten başka ögelere dayanarak, düşmanlarla birleşerek Anadolu'nun, Türklüğün aleyhine yürüyen çürümüş gölge adamların Türk yurdundan kovulması, düşmanların denize dökülmesinden daha kurtarıcı bir devinimdir. Türk Uluğu'nun (yurdunda) tam anlamıyla efendi olarak yaşaması, ancak o gereksiz ve anlamsız olduktan başka, varlıkları yalnızca zarar ve yıkım getiren o makamların ortadan kaldırılmasıyla olanaklı olabilirdi.

Efendiler, kendilerine bir ulusun geleceğı (talihi) güvenilip bırakılan adamlar, ulusun güç ve yeteneğini yalnız ve ancak yine ulusun gerçek ve elde-edilebilir

yararları yolunda kullanmakla yükümlü olduklarını bir an düşüncelerinden çıkarmamalıdır.

Efendiler, artık yurt bayındırlık istiyor, zenginlik ve gönenç istiyor. Bilim ve beceri, yüksek uygarlık, özgür düşünce ve özgür düşünüş istiyor.

Efendiler, ulusumuz burada saptadığımız yengiden daha önemli bir görevin arkasındadır. O yenginin sonuçlarının tam olarak kazanılması, ulusumuzun ekonomi alanındaki başarılarıyla olanaklı olacaktır.. Hiçbir uygar devlet yoktur ki, ordu ve donanmasından önce ekonomisini düşünmüş olmasın.

Uygarlığın temeli, ilerlemenin ve güçlü olmanın dayanağı, aile yaşamındadır... Aileyi oluşturan kadın ve erkeğin doğal haklarına sahip olmaları, aile görevlerini yürütmeğe yeterli bulunmaları zorunludur.

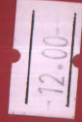
Çağın savaşımalarında ulusumuzu başarılı kılacak bir ekonomik yaşam sağlanmasını amaçlayan genel eğitim ve öğretim düzenlerimiz, her gün daha çok temellenecek ve kuşkusuz başarılı olacaktır. Efendiler, artık bugün yaşam ve insanlık gerekleri bütün gerçeğiyle belirmiştir. Bunlara aykırı söylentiler ahlak ve inanca temel olamaz... Uydurmalar, boş inançlar kafalardan çıkmalıdır. Her türlü yükselme ve yetkinleşmeğe yetenekli olan ulusumuzun toplumsal ve düşünsel devrim atılımlarını kısaltmak isteyen engeller kesinlikle ortadan kaldırılmalıdır.

Efendiler, son sözlerimi yalnızca ülkemizin gençliğine yöneltmek istiyorum: Gençler! Yürekliliğimizi artıran ve sürdüren sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz eğitim ve kültür ile insanlık niteliğinin, yurt sevgisinin, düşünce özgürlüğünün en değerli simgesi olacaksınız. Ey yükselen yeni kuşak! Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yüceltecek ve yaşatacak sizsiniz.

Biz, kendi benliğimiz içinde ve kendi mizaç ve karakterimizle ilerliyoruz ve ilerleyeceğiz.

Biz daima gerçeği arayan ve onu buldukça, bulduğumuza inandıkça, ifade etmeye cesaret eden adamlar olmalıyız.

Daha emin ve daha doğru olarak yürüyeceğimiz bir yol vardır: Büyük Türk kadınına çalışmamıza ortak kılmaktır.

EPONA
geniş kitaplık

epona: 12 / aforizma: 4

eponaakademi.com

@   eponakitap